Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

етэмнай 1921 оной ябриин 21-һээ гарана | № 3 (16226) | 1983 оной январиин 5, среда | Сэн 3 мүнгэн.

СОВЕТ ДЕЛЕГАЦИ ПКК-гай ЗҮБЛӨӨНДЭ ХАБААДАХАЯА ПРАГА ОШОБО

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Ю. В. Андропов түрүүтэй Совет делегаци Варшавска Договорто ородог гүрэнүүдэй Политическэ Зүбшэлэлгын комитедэй ээлжээтэ зүблөөндэ хабаадахын тула Прага ошохоёо январиин 3-да Москвaһаа мордобо.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Тихонов, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй оборонын министр Советскэ Союзай Маршал Д. Ф. Устинов, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. В. Русаков делегациин бүридэлдэ ороно.

Нүхэд Г. А. Алиев, В. В. Гришин, А. Я. Пельше, К. У. Черненко, П. Н. Демичев, В. И. Долгих, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, М. В. Зимянин, И. В. Капитонов, Н. И. Рыжков болон бусад нүхэдүүд делегацииие аэродром дээрэ үдэшэбэ.

ЧССР-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Ч. Ловетинский үдэшэгшэдэй дунда байлсаа.

(ТАСС).

СОВЕТ ДЕЛЕГАЦИ ПРАГА ЕРЭБЭ

ПРАГА. (ТАСС). Варшавска Договорто ородог гүрэнүүдэй Политическэ Зүбшэлэлгын комитедэй ээлжээтэ зүблөөндэ хабаадахаяа КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Ю. В. Андропов түрүүтэй Совет делегаци январиин 3-да Прага ерэбэ.

КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ЧССР-эй Президент Г. Гусак, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, ЧССР-эй правительствын Түрүүлэгшэ Л. Штроугал, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, КПЧ-гэй ЦК-гай секретарь В. Биляк, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, КПЧ-гэй ЦК-гай секретарь М. Якеш, ЧССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр Б. Хнеупек, ЧССР-эй национальна оборонын министр армиин генерал М. Дзур болон бусад тусхай тушаалтад аэропорт дээрэ делегацииие угтаһан байна.

СССР-һээ ЧССР-тэ байдаг элшэн сайд А. П. Ботвин угтагшадай дунда байлсаа.

Республикымнай ажалай үдэр

ОРИҺОНДОО ЗААТАГҮЙ ХҮРЭХЭ

СССР Союзай байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ хам оролсоһон Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой ахалагша хонишон, коммунист С. Ч. Бальжиевай даадаг бригадынхид эршэ түгөөр ажаллажа, энэ жэлэйнгээ түсэб амжалтатай бэелүүлээ. Ажахын эдэ малшан Содном Чойдонович хонин ажалда 22 жэлэй туршада хүдэлжэ, ехэ дүршэлтэй болонхой. Һүүлэй дүрбэн жэлэй хугасаа соо тэрэ даалгагдаһан отарынгаа зуун эхэ хониной бүриһөө дунда зэргээр зууһаа дээшэ хурьга абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлжэ, хонин бүриһөө 3,5 килограмм ноохо хайшалжа тушаагаа.

Энэ түйлаһан амжалтада тэрэнэй хани нүхэр Даридулма Гармажановна, басаган Намжилма гэгшэдэй оруулһан хубита ехэ. Түрүү хонишон үнгэрһэн жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 118 хурьга абаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ, хонин бүриһөө дунда зэргээр 4,2 килограмм ноохо хайшалаа, хурьган бүхэнэйнгөө шэгнүүрые эхэһээнь һалгаахадаа 25 килограммда хүргөө. Ингэжэ тус бригада колхоз, совхозуудай хонишодой дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ, «районой чемпион» гэһэн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртөө һэн.

Гүрэн түрэмнай партиин гэшүүн С. Ч. Бальжиевай ажалыень үндэрөөр сэгнэжэ, Ажалай Алдар Солын III шатын орденоор, СССР-эй ВДНХ-гай хоёр алтан, нэгэ мүнгэн, хоёр бронзо медаляар шагнаһан байна. Мүн тиихэдэ тэрэ КПСС-эй Зэдын райкомой гэшүүнээр һунгагданхай.

Колхозой дүршэлтэй малшан, коммунис ажалай ударник Содном Чойдонович һүүлэй жэлнүүдтэ үбһэшэдэй звенское даажа, өөһэдынгөө отарын хонидто хүсэд хүрэхэ үбһэ, зелёнко хүряадаг болонхой. Мүнөө жэлдэшье тэрэнэй даадаг бригадынхид зургаан зуун эхэ хонидтоо үбэлжэлгын үедэ бардам хүрэхэ бүдүүн тэжээл нөөсэлһэн байна.

Ингэжэ тус коллектив энэ харюусалгатай хаһые эмхитэйгээр үнгэргэжэ, байгша ондо зуун эхэ хонин бүриһөө зууһаа доошо бэшэ хурьга абажа түлжүүлхэ социалис уялга абаад, тэрэнээ амжалтатай бэелүүлхын түлөө эдэ үдэрнүүдтэ туха сүлөөгүй хүдэлжэ байна.

Д. ДОРЖИЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ҺАЙНААР АЖАЛЛАЖА ГАРАА

«Забайкаллес» нэгэдэлэй коллектив арбан нэгэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ эршэтэй һайнаар хүдэлжэ гараба. Модо зөөлгын түсэб 100 процент дүүргэжэ, 3 миллион 600 мянган кубометр модо доодо складуудта асарба. Продукци худалдалгын түсэб 102 процент бэелүүлэгдэжэ, түсэбһөө гадуур 600 мянган түхэригэй продукци худалдагдаа.

Нэгэдэлэйнгээ энэ амжалта түйлаха хэрэгтэ Муйска, Гусиноозерско, Хурамхаанай, Хүрбын, Шулуутайн, Итанцын леспромхозууд, Сэлэнгын модоной бааза хубитаяа илангаяа ехээр оруулһан байна. Тус коллективүүд хоёр жэлэйнгээ түсэбүүдые сүм дүүргэжэ амжаа.

Модо бэлэдхэлгын 42 пункт, мастерска 94 участок, 407 бригада хоёр жэлэйнгээ түсэб, уялгануудые дүүргэһэн тухайгаа мэдээсэбэ. Нэгэдэлэй харьяата предприятинуудай 9 пункт, цехүүд, 17 мастерска участок ба халаан, 97 бригада 1983 оной түсэбөөр хүдэлжэ эхилэнхэй. Тэдэнэй тоодо Баргажанай леспромхозой В. Н. Тормозов, В. Т. Марковец, А. А. Грязин, Хандагайн леспромхозой Т. Н. Павлов, Хүртэйн леспромхозой Х. Г. Зиганшин, Ю. А. Скиба, Хурамхаанай леспромхозой В. П. Парамонов, Шулуутайн леспромхозой А. Н. Тютрин, Байгалай леспромхозой М. Т. Томсон, П. П. Шляхов, Хандагатайн леспромхозой В. Х. Араблев, Онохойн модоной комбинадай В. Н. Савинов гэгшэдэй бригадануудые онсо тэмдэглэлтэй.

Мүн эндэ табан жэл соо миллион кубометр модо хэмжүүрлэн тайраха гэжэ уялга абаһан Сэлэнгын модоной баазын Г. Н. Перов, А. Л. Муравьев, Байгалай модоной баазын Ю. Р. Третьяков, Клюевскэ леспромхозой В. Н. Полонов, Онохойн модоной комбинадай Н. И. Кузнецов гэгшэдэй ударидадаг бригадануудай амжалтата ажалые онсо тэмдэглэмээр.

М. КАЛЕКИН.

Репортаж

ОРОШОДОЙ ФЕРМЭДЭ

Саб сагаан саһаар хушагдаһан хүбшэ тайга дээгүүр ниидэжэ ябатарнай, хасуури, хуша мододой забһараар хэдэн майхангууд харагдахадал гэбэ. Энэмнай Багдаринай госпромхозой оро үсхэбэрилдэг фермэнүүд гээшэ. Урдандаа тэдэнэр Джилиндын совхозой мэдэлдэ байһан, харин мүнөө агнуури-олзоборилгын ажахыда үгтэнхэй. Ингэжэ эндэхи ангуушад оронуудые үсхэбэрилхэ һалбарииие саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитануудые оруулжа эхилбэ.

Эдэ орошодто гансал вертолёдоор хүрэжэ ошохоор. Манай һуугаад ябаһан самолёт ажахын орошодой бригадые хүтэлбэрилдэг В. А. Найканчинай буусые бэдэржэ, нилээд удаан тайга дээгүүр ниидэбэ. Тиигээд эдэниие оложо ядахадаа, дүршэлтэй орошон, районно Соведэй депутат, Ажалай Алдар Солын III шатын ордента В. А. Догончиной үбэлжөөнэй хажууда бууба.

Энэ нүхэрнай орошоноор хорёод жэлэй туршада хүдэлжэ ябана. Мүнөө тэрээнтэй хамта наһанайнь нүхэр Людмила Егоровна, үнгэрэгшэ жэлдэ Багдаринай интернат-һургуули дүүргэһэн Оля, Рита басагадынь ажаллалсана. Мүн бидэнэй тэдэнэйдэ хүрэхэдэмнай, үшөө дүрбэн үхибүүдынь үбэлэйнгөө амаралтада ерэнхэй байгаа.

Мүнөө шэнэ жэлэй эхиндэ госпромхозой орошодой ажал хэрэгынь ехэл урагшатай. Владимир Алексеевичэй даадаг бригадада 300 гаран оро тоологдоно. Үнгэрэгшэ жэлдэ тус коллектив 100 эмэ ороһоо 70 түл абажа, ажахы дотороо түрүүлээ һэн.

Оро үсхэбэрилжэ ябаһан малшадта түхэреэн жэлэй туршада майхан соо байрлаха гээшэ ехэл хүндэ хүшэршье гээшэ ааб даа. Теэд эндэ эвенк угай бухы наһаараа орошод ябаһан хүнүүд хүдэлнэ. Энэ шэнэ һалбариие саашадань улам хүгжөөхын тула тэдэнэртэ рацлар хөөрэлдэхэ түхеэрэлгэ, хүнгэн, бишыхан гэрнүүдые худалдажа абаха мүнгэн зөөри хэрэгтэй. Мүн орошодто хэрэгээ бүтээжэ байха тусхай техникэ үгтэхэ ёһотой. Мүнөө госпромхоздо оро үсхэбэрилхэ мэргэжэлтэд хүсэд хүрэхөөр олдонхой.

— Ингэжэ манай ажахын орошод энэ шэнэ һалбарла эрид хүгжөөжэ, ашагтай, олзотой болгохын түлөө оролдожо байна. Тэдэнэрэй байгша ондо мүн лэ амжалта түйлаха байһандань батаар найдагдана,— гэжэ госпромхозой директор Валерий Николаевич Жалевин бидэндэ хэлээ һэн.

В. ЧУНАВЛЕВ.
КПСС-эй Баунтын райкомой пропаганда ба агитацииин таһагые даагша.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ажахын орошон В. А. Догончин.
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

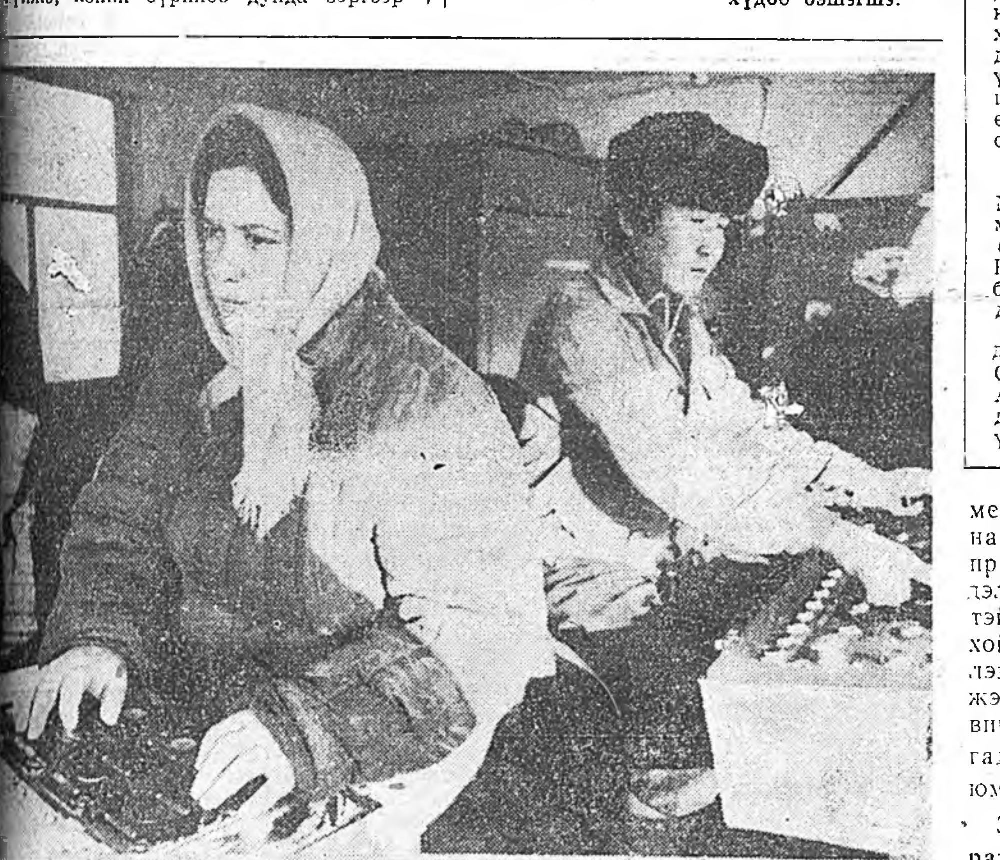

Хандагатайн леспромхозой доодо складай хүдэлмэри сүм оньһожоруулдаг болонхой. Түсэбөө дүүргэхэ хэрэгтэнь операторнууд В. С. Федурина, Б. Ж. Эрдынеев гэгшэд ехэ үүргэ дүүргэдэг. Тэдэнэр халаанай туршада 130 кубометр модо вагонуудта ашаха, буулгаха нормоёо 150—160 кубометртэ хүргэнэ. Валентина Семёновна энэ предприятида 12 жэл соо хүдэлхэ зуураа дүршэл ехэтэй мэргэжэлтэ болонхой. Тиихэдэ 10-дахи жэлээ леспромхоздо хүдэлжэ байһан Бадра Жанаевич шадамар бэрхэ бригадир гэжэ тоологдодог юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: операторнууд В. С. Федурина, Б. Ж. Эрдынеев хүдэлмэридөө.
А. ШОЙЖОЛОВОЙ фото.

ХЭЗЭЭ ХЭЗЭЭНЭЙХИҺЭЭ ҮРГЭНӨӨР

Сабшалангай үрэжэл һайжаруулжа, нийтынгээ адууһа малда бардам хүрэхөөр үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ абаха гэһэн тобшолол хэһэн Бэшүүрэй районой Бэлюуртын совхозой луговодууд эдэ үдэрнүүдтэ даалгагдаһан участок дээрээ һаадгүй хүдэлмэрилнэ. Дүршэлтэй механизатор Владимир Никифорович Дерябинай хүтэлбэрилдэг оньһожоруулагдамал звено 575 гектар сабшалан даажа абанхай. Хабартаа газараа үтэгжүүлээд, һайнаар уһалһанай ашаар нилээд ехэ ургаса хураагаа һэн. Эдэнэр байгша ондошье баян ургаса ургуулхаар шиидэнхэй. Жэшээлбэл, звеногой гэшүүд мүнөө өөһэдынгөө арга боломжоор наг шэбхэ зөөжэ байнхай. Һүүлэй дүнгөөр эндэ мянга гаран тонно нютагай үтэгжүүлгэ гаргагдаа. Наг шэбхэ зөөхэ хүдэлмэридэ Милентий Макарович, Леонид Яковлевич, Григорий Васильевич Ефимовууд урагшатайгаар ажаллана. Эдэнэр үдэр бүхэндэ даабарла холо үлүүлнэ. Тиихэдэ «ДТ-75» трактор жолоододог Иван Иванович Ефимов тракторнуудай тэргэдэ шэбхэ ашажа зөөнэ. Тобшолбол, тус ажахыда сабшалан, полиин үрэжэл һайжаруулха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана.

Д. НИКОЛАЕВ.

ДҮРБЭН МЯНГАНДА ХҮРГЭХЭНЬ

Гансашье Хориингоо район соо бэшэ, мүн республика дотороо суурхаһан «Георгиевский» совхозой түрүү һаалишан Мария Кашаповна Катина ойн баярта байгша ониие эрхим амжалтаар түгэсхэжэ байнхай. Тодорхойлбол, энэ нүхэрнай СССР-эй 60 жэлэй ойдо зорюулжа абаһан социалис уялгаяа эгсэ арбан үдэрөөр уридшалан дүүргээ юм. Тэрэ жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүхэнһөө дунда зэргээр 3065 килограмм һү һааһан байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ түрүү һаалишан Мария Катина үбэлэй һаранuудта һү ехээр һаахаар абаһан социалис уялгаяа заабол дүүргэхээр эрмэлзэнхэй ажаллана гэхэ гү, али ерэхэ жэлдэ үнеэн бүхэнһөө дунда зэргээр дүрбэн мянган килограмм һү һааха хүсэлэнтэй.

Н. ДАМБАЕВ.

ҮШӨӨЛ УРАГШАА ДАБШАХА

«Эдеэ хоолой программые нэгэ жэлэй туршада бэелүүлхын аргагүй гэжэ бүгэдэ ойлгонобди. Тэрэшье тиимэ. Теэд Эдеэ хоолой программа дүүргэлгые унжагайруулжа болохогүй гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Агропромышленна комплексын хүдэлмэрилэгшэд хүсэлэл оролдолгоёо үдэрһөө үдэртэ шангадхаха, энэ зорилго шиидхэхээр табигдаһан тон ехэ мүнгэ зөөриин бүри мүнөөнһөө аша үрэеэ харюулхынь, үглөөдэр тэрэнэйнь үшөө ехэ байхын тула ажаллаха ёһотой», — гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Ю. В. Андропов партиин ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленум дээрэ үгэ хэлэхэдээ, онсолон зааһан байна.

Эхэ оронойнгоо хүн зониие эдеэ хоолоор хангаха талаар хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудта, илангаяа агропромышленностиин томо комплекснуудта хүдэлжэ байһан ажалшадай урдахи харюусалга, хэхэ ажал айхабтар ехэ болоно. Түбхын түрүүн үйлэдбэриин бүхы арга боломжые зүбөөр хэрэглэжэ, ажалай бүтээсэ, шанарые дээшэлүүлэн, шадаал һаа, ехэ продукци абаха, тэрэнэй өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха гээшэ мүнөөдэрэй гол шухала зорилго мүн.

Үнгэрһэн юһэдэхи, арбадахи табан жэлнүүдэй туршада хүн зониие эдеэ хоолоор улам һайнаар хангаха зорилготойгоор оронoймнай республика, область, хизаарнуудта шубуу, гахай, үхэрнүүдые промышленна аргаар шахан таргалуулха предприяти, комплекснүүд олоор баригдажа эхилээ һэм. Тэрэ тоодо манайшье республикада шубуунай фабрика, гахайнуудые шахаха хэдэн комплекснууд баригдажа, ашаглагдаа гээшэ. Тиигэжэ жэлдээ 2,5—3 миллион тахяагай дальбараа тэнжээжэ, 35—40 мянган центнер шубуунай мяха үйлэдбэрилхэ бройлерно фабрика эндэмнай бии болгогдоһон байна.

Предприятиин хүсэндөө орожо, жэгдээр хүдэлжэ эхилһэнһээнь хойшо хэдэн жэл үнгэрбэ. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ ямар үрэ дүнгүүд түйлагдааб гэжэ тобшо тэдыгээр харуулжа болоно. Жэлэй эхинһээ хойшо фабрикын цехүүдтэ бүхыдөө 2,6 миллион дальбараа дэгжээгдэжэ, хамта дээрээ 37 мянган центнер шубуунай мяхан абтаад байна. Ондоогоор хэлэбэл, тахяагай дальбараануудые тэжээхэ, мяха абаха жэлэйнгээ түсэбые коллектив үлүүлэн дүүргээ. Мүн байгша ондо түсэбэй ёһоор бүхыдэнь 6,2 миллион үндэгэ абаха аад, тэрэнээ 1 миллионоор үлүүлээбди. Тиихэдэ урда жэлэйхитэй сасуулхада шубуунай мяха үйлэдбэрилгэ 2,5 мянган центнерээр ехэ болгогдоо.

Шубуудые бройлерно аргаар тэжээхэ гээшэмнай ямар удхатайб гээд харабал, иимэ юм. Эмэ тахяануудһаа үндэгэ абаад, тэдэнээ өөһэдынгөө инкубаторто хэжэ дальбараа болгонобди. Удаань тэдэ дальбараануудаа тусгаар дулаахан клеткэнүүдтэй байранууд соо байлгажа, зүбөөр харууһалан, түргэнөөр томо болгоһон бэеэрээ мяханда тушаадагбди. Тобшоор хэлэбэл, шубуунай мяха, үндэгэ абаха бүхы хүдэлмэри нэгэ таһалгаряагүй циклээр ябуулагдана гээшэ.

Бүхы дээрээ фабрикын коллективэй түйлаһан үрэ дүнгүүдтэ цех болон үйлэдбэриин участок бүхэн ямар хубита оруулааб гээд хаража үзэе. Эмэ тахяануудые харууһалдаг цехтэ хүдэлдэг дүршэлтэй бэрхэ шубуушан Любовь Георгиевна Шурыгинагай хүтэлбэрилдэг звеногойхид бүхыдэнь 458,3 мянган үндэгэ абаха түсэбтэй аад, 482 мянган үндэгэ суглуулжа түсэбөө 119,8 процент дүүргээ. Мүн үнинэй шубуушан Е. И. Краснояровагай звено баһал муу бэшэ үрэ дүн түйланхай.

Фабрикын эгээл гол цехүүдтэ хүдэлдэг бройлерно аргаар дальбараануудые дэгжээдэг шубуушаднай илангаяа магтаалтай хүдэлнэ гэжэ онсо тэмдэглэхээр. Эндэ хори һайса гаран звено ажалладаг юм. Тэдээн сооһоо бэрхэ шубуушад коммунистнууд Галина Батуевна Сиратова, Лариса Константиновна Замарацкая, Светлана Корнеевна Шаргаева, Ольга Афанасьевна Ипатьева гэгшэдэй даадаг звенонууд һара, квартал бүхэндэ һайн үрэ дүн түйланад. Жэшээ болгон, ахалагша оператор-шубуушан Г. Б. Сиратовагай звеногой дүн харая. Тэрэ нүхэртэеэ хоюулан энэ жэлдэ 710 центнер шубуунай мяха үйлэдбэрилхэ даабаритай һаа, тэрэнээ 867 центнертэ хүргөө. Тахяагай дальбараануудые далан хоног соо харууһалжа, тэдэнэй тус бүриин шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 17 граммаар нэмэхын орондо 18,1 граммаар нэмээгээ. Шубуун бүхэниие 1,4 килограмм шэгнүүртэйгээр мяханда тушаагаа. Даажа абаһан дальбараануудайнгаа 86,7 процентые томо болгожо шадаһан байна. Цех бүхэн тэжээһэн дальбараануудаа жэл соо 3—4 дахин тушаадаг юм. Тэрээгээрнь мүрысөөнэй дүн соглогдодог гээшэ.

Бройлерой цехүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй һайнаар ажаллаһанайнь ашаар фабрикада бүхы дээрээ дальбараануудай шэгнүүрые ехээр нэмээхэ, шубуунай мяханай өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха талаар муу бэшэ үрэ дүнгүүд түйлагдаа. Жэшээнь, далан хоногой туршада дальбараа бүхэнэй шэгнүүр сүүдхэдэ дунда зэргээр 17 граммаар нэмээгдэхэ аад, мүнөө жэлэй эхинһээ хойшо тэрэмнай 16,9 граммда хүргэгдөөд байна. Даабариин ёһоор абтаһан бүхы мяханай 46 процентнь нэгэдэхи категориин шанартай байха һаа, үнэндөө тэрэнэй 51,3 процентнь нэгэдэхи категоридо хүргэгдэнэ. Мүн хоёрдохи категориин мяхан түсэбөөр хараалагдаһанһаа баһал дээшээ. Ондоогоор хэлэбэл, муу шанартай, гурбадахи категориһоо доошоо мяха үйлэдбэрилхээ болинхойбди.

Манайда абтаһан шубуунай мяханай, үндэгэнэй өөрынь үнэ сэн жэл ерэхэ бүри хямдаржа байна. Тусхайлбал, мүнөө жэлдэ мяханай центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэн түсэбэй ёһоор 136 түхэригтэ байха һаа, тэрэмнай 113 түхэригһөө багахан үлүүтэй болоо. Һүүлэй хоёр-гурбан жэлдэ предприяти 2—2,4 миллион түхэригэй сэбэр ашаг олзо оруулна гэхэ гү, али энэ янзаараа хүдэлөөд байгаа һаамнай, ойрын хэдэн жэлһээ барилгын бүхы гаргашань харюулагдаха зэргэтэй.

Гэбэшье продукциин шанар үшөөл һайн, өөрынь үнэ сэн бүри хямда, экономическэ үрэ дүнгүүднайшье дээшээ байха һэн. Теэд дальбараануудта эдюулхэ тусгаар холимол тэжээл дуталдана. Юрын лэ холимол тэжээл шубуудтаа эдюулхэ баатай болонобди.

Хэнэйшье мэдэһээр тахяануудһаа үндэгэ олоор абаха, инкубаторһаа дальбараа олоор гаргаха, тэдэниие гарза хоролтогүйгөөр, түргэнөөр дэгжээхэ, мяхажуулха, шубуунай мяха ехээр абаха хэрэгтэ фабрикын бусад цех болон участогууд баһал бага бэшэ хубита оруулна. Жэшээлхэдэ, инкубаторна станциинхидай оролдолгын, мэргэжэл шадабариин ашаар бүхыдөө инкубаторнуудта хэгдэһэн үндэгэнэй 75 процентнь дальбараа болгогдоно гэхэ гү, али энэнь даабариһаа хэдэн процентээр дээшээ байна. Үйлэдбэриин энэ шухала газарта хүдэлдэг коммунистнууд нүхэд Шишмарев, Хлопов, Наумов, Калашников гэгшэдэй оролдолго ехэ. Тэрэшэлэн фабрикын бүхы цехүүд соо ходо нэгэ жэгдэ дулаан байлгаха, поселогой бүхы гэр, байрануудые дулаагаар, уһаар таһалгаряагүй хангаха, оньһон түхеэрэлгэнүүдые һаадгүй хүдэлгэхэ талаар котельнын, мастерскойн механизаторнууд, мэргэжэлтэд баһал ехэ юумэ хэнэ.

Шубуудые болбосоруулжа мяхан болгодог цехэйхид халаан бүриингөө даабариие жэншэдгүй дүүргэнэ. Мүн һайншье шанартай продукци гаргана гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Мүнөө үдэр бүри эндэ 130 центнер мяхан болбосоруулагдан гаргагдана. Эндэ хүдэлдэг хүнүүд сооһоо залуу коммунистнууд нүхэд Яковлева, Шурыгина, Коршунова гэгшэдые магтахаар.

Хүн зоной эдеэ хоолой шухала продукт — шубуунай эрхим шанартай, диетическэ мяха улам ехээр үйлэдбэрилдэг болохо талаар фабрикын хүдэлмэрилэгшэдэй урда үшөөл ехэ зорилго байна гэжэ һайн ойлгонобди. Тиимэһээ КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй баталан абаһан 1990 он хүрэтэрхи СССР-эй Эдеэ хоолой программын ёһоор манай предприяти саашадаа улам үргэдхэгдэхэ, мүнөө хүдэлжэ байһан үйлэдбэриин хүсэн дээрэ үшөө ехэ хоёрдохи фабрика эндэмнай баригдаха юм. Тэрэ 1990 ондо түрүүшын продукци үгэжэ эхилхэ зэргэтэй. Тиигэжэ удаадахи табан жэлдэ манай фабрика жэлдээ 90 мянган центнер шубуунай мяха абадаг болохо юм.

Энээнтэй хамта фабрикын дэргэдэхи посёлоко бүри болбосон, хото городой түхэлтэй болгохо хүдэлмэри улам үргэнөөр ябуулагдаха байна. Мүнөө эндэмнай хэдэн зуун хүнэй һууха болбосон түхэлтэй хэдэн дабхар шулуун гэрнүүд, магазин, хүүгэдэй сад-ясли, соёл-гэгээрэлэй байшан гэхэ мэтэ баригданхай.

Арбаад жэлэй саана хооһон тала, ой модон байһан газарта иимэ томо предприятиин баригдаад, амжалтатайгаар хүдэлжэ байһаниие харахада баярлахаар. Парти, правительствымнай арад зоной ажабайдалые улам һайжаруулха, эдеэ хоолоор гүйсэд хангадаг болохын тула али тухай ехэ анхарал оролдолго гаргадагынь үшөө дахин элитээр харанабди.

А. БАРНАКОВ,
Загарайн бройлерно фабрикын ахамад экономист.

ЗАХААМИНАЙ РАЙОНДО:

ЕРЭХЭ ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБӨӨР

Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай (директорынь М. И. Семенов, парткомойнь секретарь Б. Г. Лаптев) коллектив товарна продукци худалдаха табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлэй даабариие ноябриин 25-да дүүргээ һэн.

Комбинадай хүдэлмэришэд гурбан кварталай хүдэлмэриин дүнгөөр социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ, КПСС-эй обкомой бюрогой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон облсовпрофой, комсомолой обкомой тогтоолоор республикын промышленна предприятинуудай дундаһаа нэгэдэхи һуури эзэлжэ, дамжуулгын Улаан туг абаһан байна. Мүнөө Юнхэрэй рудник руда абалгаар, мүн тиихэдэ 11 участок ба 74 бригада 1983 оной түсэбөөр хүдэлжэ байна.

ҮҮСХЭЛШЭД ШАЛГАРНА

СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой Түбэй МТФ-эйн (даагшань П. С. Санжиев) малшад һү һааха табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлэй түсэбые болзорһоонь хоёр һара урид дүүргэхэ гэһэн үүсхэл район дотороо гаргаһан юм. Мэлын һаалишад хэлэһэн үгэдөө, гаргаһан уряалаа хүрэбэ. Сагаан эдеэ үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха хоёр жэлэйнгээ түсэбые сентябрь һарада бэелүүлээ. Тоһоной заводто тушаагдаһан һүнэй хэмжээн 7489 центнертэ хүрөө. Тиигэжэ үүсхэлшэд хоёр жэлэйнгээ уялга 169 центнерээр үлүүлэн дүүргээ.

Иимэ баясама амжалтануудые фермын мал адуулагша коммунист Б. Д. Цыренжапов, лаборант-зоотехник коммунист М. Д. Зундуева, һаалишад В. Б. Цыренова, Ц-Д. Доржиева, С-Х. Ринчинова болон бусадай үсэд шанга ажалһаа эхи захатай.

ШАХТЕРНУУДАЙ ГАБШАГАЙ ХҮДЭЛМЭРИ

Һонгинтын шахтын горнягууд нүүрһэ малтан абалгаар хоёр жэлэйнгээ даабариие болзорһоонь урид, ноябриин 15-да дүүргээ һэн. 1982 оной эсэс болотор түсэбһөө гадуур 13 мянган тонно гэлта шулуу абажа, үбэлэй үедэ электростанцияа түлишөөр хангаха гэһэн уялгаяа дүүргэбэ.

Үндэр амжалта түйлаха хэрэгтэ габшагайгаар хүдэлмэрилһэн машинистнууд А. К. Зайцев, Н. Т. Ловцов, экскаваторай машинистнууд В. Ф. Фибик, В. Г. Зонненберг болон бусадые нэрлэхэ хэрэгтэй.

ЭДЕЭ ХООЛ ЭЛБЭГ ДЭЛБЭГЭЭР

Зэдын комбинадай хамһабариин ажахын һаалишад сагаан эдеэ элбэгээр гаргана. Үнгэрһэн 11 һарын туршада тэдэнэр һаамхай үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2615 килограмм һү һаагаа. Түрүү һаалишад С. Л. Доржиева, С. П. Максимова, Н. Л. Санжитова, М. Ц. Шультайк гэгшэд ноябрь һарын эхеэр һү һааха хоёр жэлэй даабаринуудые дүүргээ. Тэдэнэр үбэлжэлгын үедэ һү һаалияа доошолуулнагүй.

Комбинадай «хүдөө ажахын цехэй» коллектив эдэ үдэрнүүдтэ улам эдэбхитэйгээр ажаллана. Түрүүшын хоёр жэлэй туршада хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилхэ даабаряа ноябриин 1-дэ дүүргээ һэн. Бухыдөө 1 миллион 66 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилхэ даабаряа 1 миллион 79 мянган түхэригтэ хүргэжэ, комбинадайнгаа хүдэлмэришэдые тарган мяхаар, сагаан эдеэгээр, хертаабха болон овощоор элбэгээр хангана.

Ш. БАКШЕЕВ.

Партиина ажабайдал

АЖАЛАЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ— ПАРТИИН ЗЭРГЭДЭ

— Энэ жэлэй эхинһээ хойшо район соо наян хүн партиин гэшүүндэ кандидадаар абтаад байна. Тэдэнэй 70 процентнь үйлэдбэри дээрэ хүдэлжэ байһан ажалай түрүүшүүл, 66 процентнь Ленинскэ комсомолоор хүмүүжүүлэгдэһэн залуу үетэн болоно, — гэжэ КПСС-эй Хоринн райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша В. Ж. Абидуев хөөрөөгөө захалаа һэн. — Тэдэнэй олонхинь эрхим жэшээтэ ажалаараа коллектив, район болон республика дотороо мэдээжэ болоһон хүнүүд.

Тэрэнэй нэгэн гэхэдэ, Хандагайн леспромхозой модо зөөдэг автомашинын экипажай бригадир Виктор Кащеев болоно. Тэрэ ВЛКСМ-эй райкомой бюрогой гэшүүн, Ленинскэ комсомолой XIX съездын делегат мүн. Нүхэр Кащеевэй хүтэлбэрилдэг экипаж гурбан кварталай түсэб болон социалис уялгануудые август һарын эсэс багаар дүүргэжэ шадаһан байха юм.

Мал ажал дээрэ хүдэлэгшэдэй дундаһаа Үдын совхозой түрүү һаалишад Валентина Марзаева, Елизавета Санжижапова, Хүрбын совхозой залуу хонишодой дундаһаа онсо шалгарһан Альбина Дыренова болон бусад партиин гэшүүндэ кандидадаар абтанхай. Хандагайн леспромхозой, Хүрбын, Анаагай, Үдын совхозуудай парткомууд үйлэдбэри дээрэ хүдэлжэ байгшадые, илангаяа комсомолой гэшүүдые олоор КПСС-эй зэргэдэ жагсаахые оролдоно.

Хандагайн леспромхозой партком һүүлэй үедэ ажалша бэрхэ, олондо мэдээжэ болоһон, нииитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг хүнүүдые партида шэлэн абана. Энэ талаар парткомой секретарь Ф. С. Хамарханов эмхидхэлэй горитой хүдэлмэри ябуулна. Энэ табан жэлэй эхинһээ хойшо тус предприятиин 16 хүн партиин зэргэдэ элсээ. Тэдэнэй дүрбэниинь шофёр, гурбаниинь модо отологшод мүн дүрбэниинь абарга хүсэтэй погрузчигай оператор мэргэжэлтэй байха юм. Энэ партиина шэнэ хүсэнэй 72 процентнь комсомолой гэшүүд. Эрдэм һургуули болон политическэ бэлэдхэлэйнь талаар хаража үзэбэл, гурбаниинь дээдэ, бэшэниинь дунда һургуули дүүргэһэн шуу.

Ямар наһанай хүнүүд партида ородог юм ааб гэһэн асуудал түрэжэ магад. КПСС-эй гэшүүд болоһшодой табаниинь 24, зурганиинь 30 хүрөөдүй эгээл эдэбхитэй наһан соогоо ябаһан хүнүүд шуу. Эдэнэрнай бултадаа шахуу ажалай түрүүшүүл. Тэдэнэй дунда модо бэлэдхэлэй тодхоргодоһон комплексно бригадые хүтэлбэрилэгшэ, районно Соведэй депутат П. Н. Бабинцев, модо зөөдэг автомашинын жолоошод В. Кащеев, В. Михайлов, Н. Воробьев, абарга хүсэтэй погрузчигай оператор Ф. А. Шильников болон бусад ороно.

Парткомой секретарь нүхэр Хамархановтай уулзажа хөөрэлдэхэдэмнай тэрэ иигэжэ хэлээ һэн:

— Леспромхозоймнай үйлэдбэриин гол участогууд дээрэ коммунистнууд үшөө үсөөн байһаар. Тиимэһээ шофёрнуудай, операторнуудай, механизаторнуудай дундаһаа ажалша бэрхэ, нииитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг, политическэ талаараа бэлэдхэлтэй залуушуулые КПСС-эй зэргэдэ шэлэн абаха гэһэн хүсэлэнтэйбди.

Үнгэрһэн гурбан жэлэй турша Үдын совхозой партийна организаци үйлэдбэри дээрэ амжалтатайгаар хүдэлжэ ябаһан 18 хүниие өөрынгөө зэргэдэ абаа. Түрүү шоферуудай нэгэн Дымбрен Ринчинович Ринчинов тэдэнэй тоодо ороно. Совхозой гол һалбари хонин ажал дээрэ хүдэлхэ хүнүүдэй дуталдахада хонишон болохомни гэһэн мэдүүлгэ совхозой дирекцидэ тэрэ бариһан байха юм. Мүнөө коммунист Ринчиновтэнэй гэр бүлэ ажахынгаа гурбадахи отделениин һүрэг хонидые харууһалжа байна.

Мүн тэрэнэй дүтын анда нүхэд баһал шофёроор хүдэлдэг Александр Борисов партиин гэшүүндэ абтанхай. Тэрэ һайнаар хүдэлхэһөө гадна, даажа абаһан машинадаа нарин нягтаар хандахадаа, коллективэйнгээ нииитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм. Тиимэл хадань нютагайнь комсомолшууд залуу коммунист Борисовые совхозойнгоо ВЛКСМ-эй комитедэй секретаряар һунгаа бшуу. Тус ажахын комсомолшууд болон залуушуул габшагайгаар ажаллана. Совхозой комсомолой организацида ВЛКСМ-эй райкомой дамжуулгын Улаан туг барюулагданхай.

Гүрэндэ һү худалдаха энэ жэлэй түсэб август һарын һүүл багаар дүүргэһэн Баруун-Хасууртайн һү һаалиин фермын һаалишан залуу коммунист Антонида Михайловна Цырендашиева ажалдаа абьяастай, суг хүдэлдэг нүхэдтөө хүндэтэй малшан болонхой. Мүнөө совхозой дирекци, партком болон профком тэрэниие фермые даагшаар томилоод байна.

Хүрбын совхозой партийна организаци залуу үетэнэй дундаһаа ажалай түрүүшүүлые партиин зэргэдэ абахые оролдоно. Һаалишан Вера Доржиева, хонишон Альбина Дыренова мүнөө коммунист нэрэдээ хүрэмөөр хүдэлнэ.

Анаагай совхозой парткомой секретарь Юрий Жалсанович Дашеев коммунистнуудай дунда залуушуул, хүдэлмэришэд яһала олон болоо гэжэ хэлээ һэн. КПСС-эй зэргэдэ жагсаһан залуушуулынь нииитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана, социалис мүрысөө эмхидхэн ябуулха хэрэгтэ анхаралаа онсо хандуулна, бүтээсэ ехэтэй ажалаараа шалгарна.

Ажалай түрүүшүүлэй манлайда ябаһан механизатор Дагба-Доржо Дылыкович Цыбиков «Арбадахи табан жэлэй ударник», «Алтан Хоолос-79» гэһэн ВЛКСМ-эй ЦК-гай тэмдэгтэ хүртэһэн байха. Энэ коммунист нүхэдэйнгөө дунда политическэ хүдэлмэри һайнаар ябуулдаг байһанайнгаа түлөө парткомой талаһаа магтуулдаг, Хүндэлэлэй грамотада хүртэһэн солотой. Мүнөө тэрэ түрэл совхозойнгоо тракторно-таряан ажалай бригадираар хүдэлжэ ябана.

Үнгэрһэн табан жэлэй туршада партиин гэшүүдэй зэргэдэ нэгэшье хүниие абаагүй организацинууд район соо бии. Жэшээнь, Хүлэй совхозой Тарбагатайн отделениин партийна организаци энэ үе соо нэгэшье хүниие зэргэдээ абаагүй байһаниинь гэмшэлтэй. Тэндэ партида шэлэн абтамаар ажалай түрүүшүүл, хүбүүд, басагад яһала олон юм. Зүгөөр совхозой партком зохихо шууд хэмжээ абажа шаданагүй. «Бурятцелинстрой» трестын нүүдэл оньһожоруулагдамал 335-дахи колоннын партийна организаци зэргэеэ ургуулха, шэнэ хүсөөр бэхижүүлхэ хэмжээ мүн лэ абанагүй.

Эдэ мэтын дутагдалнуудые усадхажа, дааһан хэрэгтээ эзэн ёһоор, харюусалгатайгаар хандадаг, эрдэм мэдэсэ һайнтай, политическэ талаараа хатуужанги залуушуулые, ажалай түрүүшүүлые партида шэлэн абаха шухала гээд һанагдана.

Г. БАДМАЕВ,
манай корр.

ЭДЭЭ ХООЛОЙ ПРОГРАММА—БҮГЭДЭ АРАДАЙ ХЭРЭГ

ХАРЮУСАЛГАЯА ОЙЛГОНОБДИ

Совет гэр бүлэ бүхэнэй стол дээрэ бүхы шухала хэрэгтэй, янза бүриин эдеэ хоолой зүйлнүүдэй ходо таһалдуугүй байхынь тула гансашье хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд бэшэ, мүн эдеэ хоолой зүйлнүүдые болбосоруулдаг промышленностьда хүдэлдэг хүнүүдшье баһал сэхэ харюусалгатай бшуу.

Эгээл тиимэһээ агропромышленна комплексын бүхы һалбаринуудай хүдэлмэрилэгшэд ажалайнгаа эршые, хүсэлэл оролдолгоёо үдэрһөө үдэртэ шангадхаха ёһотой гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Ю. В. Андропов байгша оной ноябриин Пленум дээрэ үгэ хэлэхэдээ, онсолон тэмдэглэһэн байна.

Мяханай комбинадай манай Наушкын филиалай хүдэлмэришэд, алба хаагшад, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд урдань байһан тон ехэ харюусалгые гүйсэд ойлгон, ажалаа улам һайжаруулха, эрхим шанартай мяханай продуктнуудые элбэгээр буйлуулан гаргаха гэжэ оролдоно. Жэшээлхэдэ, СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн урда тээ предприяти доторнай социалис мүрысөөн шэнэ хүсэтэйгөөр дэлгэржэ, цех болон үйлэдбэриин участок бүхэн дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаһан юм.

Тиигэжэ манай филиал бүхыдэнь 2200 тонно мяха, 350 тонно колбасагай зүйлнүүдые буйлуулан гаргаха түсэбөө муу бэшээр дүүргэжэ байнхай.

Илангаяа колбаса гаргадаг цехэй (ахалагша мастерынь В. Т. Волкодаб) хүдэлмэришэд һара, квартал бүхэнэй түсэбые ходо үлүүлэн дүүргэнэ, яһала һайн шанартайшье продукци буйлуулна. Жэшээнь, элдэб янзын (любительскэ, докторско, одесскэ, украинска гэхэ мэтэ) колбасануудые буйлуулхадаа тэдэнэйнгээ 35—40 процентһээ бага бэшыень эрхим сортоор гаргаха ёһотой һаа, тэрэнээ 65—70 процентдэ хүргэнэ. Диилэнхидээ дүршэлтэй бэрхэ, гол түлэб арба һайса гаран жэлдэ таһалгаряагүй хүдэлжэ байһан хүнүүд эндэ ажалладаг юм. Тусхайлбал, шанагша З. Н. Гранкина, формовщицанууд А. В. Селиванова, Н. Н. Трубачеева гэгшэдые онсолон нэрлэхэ шухала.

Мүн мал үүсэлдэг, арһа, гэдэһэ дотор сэбэрлэдэг цехүүдэй хүдэлмэришэд баһал муу бэшэ үрэ дүн туйлана.

Гэхэтэй хамта мүнөөдөө предприятида туйлагдаһан ажалай бүтээсэ, үйлэдбэрилэгдэһэн продукциин шанар үшөөл сагай эрилтэдэ яашье харюусангүй, өөһэдымнай сэдьхэлые ханаанагүй гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Комбинаднай багахан, оньһон түхеэрэлгэ болон үйлэдбэриин хүсөөр үшөөл тулюур юм. Цехүүдэй байрганууд хуушан, досоонь мүртэй оньһожоруулга үгы, ехэнхи хүдэлмэри хүнүүдэй гараар хэгдэдэг. Тиимэһээ зарим цехүүдтэ хүнүүд удаан тогтожо хүдэлнэгүй, кадрнууд ходо һэлгэнэ.

Эндэхи цехүүдые шэнэдхэхэ, оньһон түхеэрэлгэнүүдые шэнээр тодхохо, хуушануудыень һэлгэхэ тухай районой, республикыншье дээдын зургаануудта хөөрэлдөөн үнинэй болодог. Теэд тэрэмнай хүсэлдөөгүй байһаар.

Саашадаа энэ асуудалые шиидхэхэ арга олохо сагнай ерээ гэжэ һанагдана. Юуб гэхэдэ, агропромышленна комплекснуудта ородог бүхы ажахы, предприятинууд ажалаа эрид һайжаруулха, урдахи гол зорилгонуудаа дүүргэхын тула хамаг шухала хэмжээ абаха ёһотой ха юм.

Сэхыень хэлэхэдэ, энээнһээ урагша диилэнхи колхоз, совхозууд малаа гол түлэб намар-үбэлэй үедэл мяханда тушаадаг байгаа бшуу. Тиимэһээ манай предприятиинхид жэлдээ хэдэхэн һара соо хүдэлөөд лэ бэшэ тээнь миин байдаг һэн. Энэмнай, нэгэдэхеэр, хүнүүдые ажалаар хангаха, тогтоожо хүдэлгэхэ хэрэгтэ бэрхэшээл тохёолдуулдаг байһаниинь элитэ. Хоёрдохёор, хүн зониие мяханай продуктнуудаар хангаха зорилго шиидхэлгэдэ бэрхэшээл ушардаг бэлэй.

Харин мүнөө район дотор гахай шахан таргалуулха ажахынууд хоорондын Хяагтын-Адагай комплекс баригдаад хүдэлжэ байна. Мүн жэлэй дүрбэн сагта үхэрнүүдые шахан таргалуулха ажахынууд хоорондын нэгэдэл Мөөрөөшын совхозой һуурида бии болгогдоо. Колхоз, совхозуудта хонид, хурьгадые, үхэрнүүдые олоор байлгажа шахаха тусхай талмайнууд бии болгогдохоор хараалагдана.

Эдэ бүгэдэ эсэстээ мяха үйлэдбэрилгые эрид ехэ болгохо арга олгохо, энэ продукци жэлэй ямаршье сагта нэгэ жэгдээр буйлуулагдадагшье болохо зэргэтэй.

Хүдөө ажахын продуктнуудай элдэб шалтагаанаар гээлтэ хоролтодо ородог, шанарайнь муудадаг тухай КПСС-эй ЦК-гай майн болон ноябриин (1982 онуудай) Пленумүүд дээрэ онсо анхарал хандуулагдаа һэн. Энэ талаар бидэшье өөһэдһөөмнай дулдыдаха бүхы юумэ хэхэ болонобди. Илангаяа ажахынуудһаа асарагдаһан малые дары түргэн үүсэлжэ, мяхыень болбосоруулха, заахашье гээлтэ хоролтогүйгөөр, һайн шанартайгаар худалдан абагшадта хүргэдэг болохо ёһотойбди.

Үйлэдбэриин бүхы технологиие улам нарижуулха, түрүү шэнэ онол аргануудые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, экономикын арьбалалта, алмалтын гуримые айхабтар наринаар сахиха болонобди.

Арадай ажахын бүхы һалбаринуудта үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, илангаяа предприяти бүхэндэ ажалай журам бэхижүүлхэ тушаа партиин ЦК-гай ноябриин Пленум дээрэ үгэ хэлэхэдээ нүхэр Ю. В. Андропов онсо анхарал хандуулһан байна.

Үнэхөөрөө, үлүү ехэ гаргаша хэнгүйгөөр, имагтал ажалай журам шангадхаад, хамтын зөөридэ хайша хэрэгээр хандадаг, үбэршэлдэг, үрилтэ хоролтодо оруулдаг ябадалые усадхаад, экономикын, алмалта арьбалалтын гуримые наринаар сахидаг болоо һаа, продукци абалгые эрид дээшэлүүлхэ, бүхы ажалай ашаг үрэ, шанарые һайжаруулха арга боломжо предприяти бүхэндэ бии. Манай филиалай дирекци, партийна, профсоюзай организаци бүхы коллектив эдэ асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулна. Энээн тушаа тодорхой зорилгонуудые хараалжа, тэрэнээ бэелүүлхэ хэмжээнүүдые абажа байнабди.

И. ЮМОЖАПОВ,
«Бурятмясопром» нэгэдэлэй Наушкын филиалай директор.
Хяагтын район.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эндэхи колбаса буйлуулан гаргадаг цехэй хүдэлмэрилэгшэд (зүүн гарһаа) В. К. Неудачина, Е. М. Красноярова, Н. Н. Трубачеева гэгшэдые харанат.
М. НАМЖИЛОВАЙ фото.

ХАРААЛҺАНАА БЭЕЛҮҮЛХЭБДИ

Манай фермэ гол түлэб комсомолшууд болон залуушуулһаа бүридэдэг. Аха заха нүхэд болохо һаалишад-коммунистнууднай Х. Д. Гармаева, Е. Ф. Лещенко хоёр залуушуулайнгаа түшэг тулгууринь юм.

Үнгэрһэн жэлэй үбэлжэлгые айхабтар хүндэ хүшэр эрхэ байдалда үнгэргөө һэмди. Нэгэ толгой үнеэндэ тон бага тэжээл хүртэдэг байгаа. Тиимэһээ тэрээхэнээ аргагүй гамнажа, тон наринаар буйлуулжа, ехэ гамтайханаар хубаажа малаа эдеэлүүлдэг һэмди. Тэрэнэй хажуугаар шэлбүүһэ, үнгэржэ ерэхэдээ гулабхаагай хатаһан шабааһашье эдюулжэ үзөөбди.

Түрэл партиингаа хараалһан Эдеэ хоолой программа бэелүүлэлсэхын түлөө коллективээрээ суглаа татажа, һаамаа үбэл-хабарайшье үедэ доошолуулхагүй, харин дээшэлүүлхэ гэһэн уялга абаһан байнабди.

Бодото байдалай харуулһанай ёһоор бидэ хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ, гүрэндэ һү тушааха даабаряа сентябриин 1-дэ, һү үйлэдбэрилхэ жэлэйнгээ даабари ноябриин 26-да дүүргэһэн байнабди.

Һаали дээшэлүүлхэ хэрэгтэ тэжээл зүбөөр буйлуулха гээшэ тон шухала. Һаагдажа байһан үнеэдтэ гансал буйлуулагдаһан, шанаржуулагдаһан хоол үгтэнэ.

Шэнэ түрэһэн хашарагуудые зоотехническэ заабариин ёһоор зүбөөр һааха гээшэ баһа нэгэ шухалын шухала хэрэг мүн. Хашарагуудаа бидэ үдэрэй заабол гурба дахин һаадагбди. Үнеэднай гансал искусственна аргаар үрэжүүлэгдэдэг.

Ажахымнай һаалишадай дунда дэлгэрүүлэгдэдэг социалис мүрысөөн ёһын тэдысэ бэшэ, харин ёһотой ажалай абьяас болонхой. Квартал, һара, декада бүхэндэ мүрысөөнэй дүн гаргагдажа, түрүүлһэн һаалишад урмашуулагдадаг байна. Гэхэтэй хамта тэрэ үе соо ямар дутуу дунданууд үзэгдөөб, ямарнууд шэнэ зорилгонууд хараалагдахаар бэ гэжэ хэлсэгдэдэг гээшэ.

Фермэ дээрэмнай һайнаар түхеэрэгдэһэн улаан булан бии. Тэндэ телевизор, радиоприемник, тусхай литература, хүдөө ажахыгаар журналнууд ба газетэнүүд, шатар, даам гэхэ мэтэ байдаг. Энэл булан соогоо коллективнай сүлөө сагаа үнгэргэхэһөө гадна, бүхы шиидхэгдэхэ ёһотой асуудалнуудаа зүбшэн хэлсэдэг заншалтай юм. Харин үбэлэй үедэ эндэ ажахын мэргэжэлтэд ээлжээгээр ерэжэ, зөөвөр-һуралсал үнгэргэдэг.

Һаалишадаар хаанашье гол түлэб эхэнэрнүүд хүдэлдэг гээшэ. Тиимэһээ тэдэндэ шухала эрхэ байдал зохёогдохо ёһотой гэжэ һанагшаб. Жэшээлхэдэ, ажаһуудалай таһалга гэжэ манда бии. Тэрээн дотороо һаалишан бүхэн өөрын бишыхан таһалгатай юм. Тэндээ тэрэ хубсаһа хунараа һэлгэжэ үмдэхэ аргатай гээшэ.

Үбэлэй үедэ, үдэрэй богонии сагта, һаалишаднай фермэ дээрээ түлөөһэгүй халуун хоол эдидэг болонхой.

Һаалишанай хүнгэн бэшэ ажалай хүндэтэйень бидэ мэдэрнэбди. Тиимэһээ ажахымнай дирекци, партийна, профсоюзна эмхинүүдэй зүгһөө һаалишадта анхарал үргэлжэ хандуулагдадаг гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Тэрэнэйл ашаар һаалишаднай ажалдаа амжалтатай ябана гээшэ.

Байгша ондо малнай тэжээлээр бардам хангагданхай. Тиимэһээ үбэлжэлгэмнай нэдондоноойхиһоо жэшээгүй хүнгэнөөр, һайнаар үнгэрхэ зэргэтэй. Байра байдалаар муу бэшэбди. Хуу сэбэрлэгдэнхэй, сагаадагданхай.

Иигээд байхада, бүхы юумэмнай гансал хүнүүдһээ, манай һаалишадһаа дулдыдаха болоно. Тэдэмнай һая КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоолтой танилсаад, урма зориг түгэлдэрөөр ажаллажа байна. Хараалһанаа бэелүүлхэ дүүрэн арга манда бии.

Ц. НОРЖИМОЕВ,
Ородой-Адагай һаалиин фермые даагша.

Хэжэнгын районой «50 лет Октября» совхоз.

ЗАЛУУГАЙНГАА ЭД... ҮРГЭЛЖЭЛҮҮЛ...

КОММУНИСТ ТУХАЙ хөөрөөн

1911 ондо Түгнын хойморой Бар нютагта, үгытэй, олон үхибүүдтэй Замбалай бүлэдэ хүбүүн түрэжэ, Занди гэжэ нэрэ үгтөө бэлэй. Зандиин үхибүүн ябаха үедэ ехэ хэсүү, хүндэ саг байгаа. Аба эжы хоёрынь схэнхи сагаа баяшуулай ажал хэжэ барадаг һэн. Хайшаншье гэжэ һаань, энэ олон үхибүүдээ тэжээхэл хэрэгтэй. Өөһэдөө малаар үсөөн, энэ гэхэ мүртэй зөөритэй бэшэ һэн. Тиимэһээ Занди балшар наһанһаа баһал баяшуулай барлаг боложо эхилһэн намтартай.

Октябриин хубисхал Зандиин хүбүүнэй хуби заяанда нилээд ехэ хубилалта асарба. Хорёод онуудай үедэ Занди Замбалов нииитын хүдэлмэридэ эдэбхитэй хабаадалсажа эхилээ. 1929 ондо тэрэниие нютагаархиниинь сомоной зүблэлэй гэшүүнээр һунгаһан байна. Тэрэл жэлдэ коммуна эмхидхэгдээ, һүүлээрнь хүдөө ажахын артелиин гуримда орожо, «Улаан-Туяа» гэжэ нэрэтэй болоо. Артелиин нииитын ажабайдалда Замбалов эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг байжа, нүхэдэйнгөө дундаһаа онсо шадабаритай байһанаа харуулһан шуу.

1930 он. Занди Замбалов энэ жэлдэ комсомолой гэшүүн болобо. Шэнээр байгуулагдаһан колхозоо бэхижүүлхэ, нютаг зоноо колхоздо орохыень уриха, нюдарган баяшуултай тэмсэхэ гээшэ тэдэнэй үдэр бүриин хэрэг һэн. Хоёр һарын курс дүүргэжэ, ехэ наһатаниие үзэг бэшэгтэ һургажа эхилбэ. Өөрөө һургуулида ябажа, эрдэмдэ һураагүй хүн. Гэбэшье өөрынгөө оролдосоор нилээд эрдэмтэй болоһон юм. Гушаад оной эхеэр бандидууд бодожо, Занди Замбалов баһал тэмсэлдэ жагсаха ушартай болоо.

Колхозой хүдэлмэридэ унаһан малгайгаа абангүй ажаллаһанайнгаа ашаар 1934 ондо Улаан-Үдэдэ болоһон колхозник-ударнигуудай нэгэдэхи съездэ делегадаар эльгээгдэһэн байна. 1935—1937 онуудта тэрэ Улаан Армида уялгата албаяа хээ. Армиһаа бусаһаар комсомолой обкомой дэргэдэ пропагандистнарай 6 һарын курс дүүргээд, һүүлээрнь комсомолой Мухар-Шэбэрэй райкомой инструктораар хүдэлөө һэн.

Удаань комсомолец Замбаловай бусаһан жэлдээ нютагайнгаа «Улаан-Туяа» колхозой түрүүлэгшээр һунгагдаад хүдэлжэ байтарнь тэрэниие Зандинай сомоной зүблэлэй бэшэгшээр дэбжүүлбэ. 1940 ондо партиин гэшүүндэ абтаа.

1941 оной август һара-...

АДУУШАДАЙ ХУБИТА...

Районой колхоз, совхозуудай адуушад жэл бүри зунай элдин һайхан сагые зүбөөр хэрэглэхын, даалгагдаһан малайнгаа хүсэ шадалыень түргөөр нэмээхын түлөө холын хадалиг бэлшээридэ гарадаг байна. Дүршэлтэй малшад 120—130 үдэрэй туршада адуугаа нилээд шахан таргалуулаад, һөөргөө бусажа ерэдэг юм.

Урдандаа үхэршэнөөр хүдэлһэн, мүнөө дүршэлтэй адуушан, коммунист С. Г. Отбоев арбаад жэлэй хугасаа соо Үргэдэйн, Санагын хүбшэ тайгаар адуун һүрэгөө бэлшээжэ, атарлуулан таргалуулдаг заншалтай юм. Энэшье жэлдэ адуушан сорьнгоо нүхэртэеэ хамта зунай эльдин һайхан сагые зүбөөр хэрэглэн, малайнгаа ашаг шэмыень нилээд нэмээжэ шадаа. Тусхайлбал, зуун эхэ гүүн бүриһөө дунда зэргээр 98 унага абажа,...

Тэдэнэр ерэхэ уяа... түйлаһан амжа... арьбадхахын тү... ажаллана.

И. Ф...
хүдөө...

Түнхэнэй райо...

□ Харюусалга дээшэлүүлхэ. □ Уялга ба тушаал. □ Бусадые хүтэлбэрилхэ гээшэ мүн өөрыгөө залан хүтэлхэ гэһэн удхатай. □ Туйлалта амжалтануудай толгой эрьюулхэгүйнь тула. □ Нюуртань сэхэ хэлэхэ.

ЭТИГЭЛ НАЙДАБАРИ БА ЭРИЛ...

КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Партийна хиналтын комитет Элшэ хүсэ үйлэдбэрилхэ машинануудые бүтээдэг министерствын харьяата хэдэн предприятинуудай коммунистнууд — хүтэлбэрилэгшэдые тушаалнуудайнгаа уялгада харюусалгагүйгөөр хандаһанайнь түлөө шангаар зэмэлэн хэһээһэн байна. Тэдэ предприятинууд — металл (эрхим шанартай прокат), жэбэрдэггүй булад соргонуудые гол түлэб хэрэглэдэг үйлэдбэринүүд юм. Тиимэ хадань, эгээл эндэ, энэ һалбаридаа металлые эзэн ёһоор гамтай хямтайгаар эшаглаха эрилтэ хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй урда табигдадаг ёһотой гээд һанахаар байгаа. Шалгаан гэхэдэ, тиимэ бэшэ байшоо. Зарим предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд өөһэдынгөө үзэмжөөр металл иишэ тиишэнь гаргашандаг, ондоо материалнуудаа агсадаг: бишамда — прокат, ши намда — цемент, запчасть, модо үгэхэш гэһэн гуримаар гаргашалдаг. Үгышье һаа, элдэб юумэнэй түлөөһэн болгон прокат үридэг: хашаа хүреэ шэрдэһэнэй түлөө вагоноор дүүрэн булад үгэдэг байба.

Эдэ баримтанууд гэмшэлтэй бодол түрүүлнэ. Шалгалтын болоогүй һаань, һалбариин харьяата заводуудта тон шухала металлнууд хаа хамаагүй үригдэхэ, хэдэ мянган тонноор голодоһон болгогдон сасагдаха байгаа гү?

Магад хүндэтэй шалтагаан бии байгаа гү? Үгы. Ямаршье шалтагаан байгаагүй. Хүтэлбэрилэгшэнь заримдаа обёоргүй, заримдаа хэрэгсээнгүй орхёо, үйлэдбэриингөөл тала хараад, мэхэлхэ гэжэ шиидээ гү. Тобшолон хэлэбэл, даадаг хэрэгтээ харюусалгагүйгөөр хандаһан ябадалаар, ехэ этигэл найдабари олгобошье, эрилтээ һуладхаһан ушараар тайлбарилагдана. Ямар нэгэн хүдэлмэрилэгшэдэ этигэл найдабари багаар үзүүлээд ехэ эрилтэ табиха гэжэ хэлэгдэнэгүй. Этигэл найдалаар бага хүн эрхим шанартайгаар хүдэлмэрилхэ гээд багсаажа болохо аал. Тэрэшэлэн этигэл найдабарида түшэглөөд, эрилтэ табингүй, саг үргэлжын хиналта хангангүй, даадаг ажал хэрэгэйнь түлөө үндэр харюусалга туйлажа шадагдаха гэжэ һанабал, гэнэн хонгор ябадал болохо. Энээниие хэрэгсээгээгүй һаа, тон муу, заримдаа зайсуулагдашагүй хойшолонгуудые тохёолдуулха.

Эрилтэ ба этигэл найдабариин хэм хизааргүй байха ёһогүйнь мэдээжэ. Эдээндэ өөһэдын хэм зүйл, өөһэдын арга боломжонууд байха зэргэтэй. Огто шадахагүй юумэеэ бүтээхэ эрилтэ хүнэй урда табижа болохогүй ха юм. Хүтэлбэрилэгшын баһал хамаг юумэ мэдэдэг, шададаг байха арганьгүй, зүгөөр тэрэнэй урда табигдадаг зохихо эрилтэнүүдые дүүргэхээр байха уялгатай. «Мүнөө сагай хүтэлбэрилэгшэ хадаа партийна шэнжэ шанарые ажал хэрэгээрээ һайн мэдэхэ ябадалтай, журам заршамые эдэбхи үүсхэлтэй, бүхы юумэдээ шадабаритай мэргэнээр хандадаг ябадалнуудтай нягтаар холбон таараалдуулха ёһотой. Гэхэ зуура хүтэлбэрилэгшэ ямаршье хүдэлмэри даажа байхадаа, асуудалай социально-политическэ ба хүмүүжүүлхы талануудые хараада абаха, хүнүүдтэ, тэдэнэй эрилтэ болон хэрэглэмжэнүүдтэ анхаралтай, энхэргэнээр хандаха, ажал хүдэлмэриин ба ажаһуудалай талаар жэшээ харуулха уялгатай» гэжэ Л. И. Брежнев зааһан юм.

Хүтэлбэрилхы тушаалнуудта дэбжүүлэгдэһэн манай олонхи хүнүүд этигэл найдабаринуудые харюулдаг, зорилгонуудаа амжалтатайгаар дүүргэдэг, коллективые хүтэлбэрилхэ юрэнхы ба моральна эрхэ үнэн сэхэ ажалаараа туйладаг гэжэ тэмдэглэе.

Гэхэ зуура иимэшье ушар үзэгдэдэг: предприяти гү, али колхозые толгойлхыень даалгажа, ехэ этигэл найдабари үзүүлхэдэнь, хэрэг бүтээсын талаар өөрынгөө хаба шадабариие гаргажа үшөө харуулаагүй аад, тушаал зэргэтэй болоол хадаа дээрэ ахагүй ноён гээшэб, хэншье намайе зэмэлжэ шадахагүй гэһэншүүгээр багсаадаг, албан хойрог, бүдүүрхүү һайзгай болодог, хүдэлмэриинь дутуу дундануудые шүүмжэлхэдэ, тэсэбэригүйгөөр хандадаг зарим хүнүүд бии байдаг. Тиимэ хүн хэзээ нэгэтэ өөрынгөө тушаалай уялгануудта харюусахаяа болидог гү, али үнгэрхэдөө— урданаймни габьяануудые хараада абажа, «алдуу эндүүемни» хэрэгсээнгүй орхихо бэзэ гэжэ найдаад, манай ажабайдалай гурим ёһонуудта зүришэдэг байха юм.

Тиимэ ушарай тохёолдодогые нюугаадшье яахаб. Теэд ажабайдал «өөрынгөө ёһо гуримуудые үндэһэ болгодог» гээд хэлсэдэг. Ажабайдал гээшэ совет общестын гуримуудта таарахагүй, хазагай юумэнүүдые буруушаан, бүхы һайн, шухала, ябуулгануудые үндэһэ болгон баримталдаг. Бодото байдал ба үзэгдэлнүүдые эли тодоор хараха хаба шадабаригүй болоһон, тэрээндэ үзүүлэгдэһэн этигэл найдабариие бүрин сэгнэжэ шадаагүй хүнүүдэй хэтэрүү һайзгайралгые ажабайдал гамгүйгөөр элишэлэн, тэдээндэ зохихо һууринуудыень заадаг юм.

Нэгэшье тушаал зүндөө соло нэгтээл ба нэрэ хүндэ олгодоггүй, тэдэниие туйлаха, ажал хэрэгүүдээр батадхаха хэрэгтэй. Захиргаанай эрхэеэ хэтэрүүлэн хэрэглэхэһээ гадна, хүнүүдтэ хажар хэрзэгыгээр, дээрэлхүү ба хойрогоор хандалга хүтэлбэрилэгшын нэрэ хүндые ехээр унагаадаг. Иимэ аашанууд огто таарахагүй байна.

Хүнүүдые хүтэлбэрилхэ гээшэ юрын хэрэг бэшэ. Энэнэй тулада шухала онол шадабаритай, зохихо зантай, харюусалгын мэдэрэлтэй байха ёһотой. Үйлэдбэридэ хамаг анхаралаа хандуулнам гээд, хэм хэмжээнһээ үлүү гараса зандардаг хүтэлбэрилэгшэдшье бии байдаг. Хүдэлмэриин мүнөө сагай онол гурим тухай ойлгомжодо огто таарахагүй тиимэ арга үни буруушаагданхай. Тиигэбэшье тэрэниие сагааруулха һэдэлгэ зарим хүнүүд гаргадаг: яахабши даа, директорэй зангынь «иимэл эрид эгсэ ха юм» гэдэг. Хүтэлбэрилэгшэдэшье зарим һула тала бии байжа магад, зүгөөр бусадые хүтэлбэрилхэ этигэл найдабарида хүртөөл хадаа өөрынгөө һула талануудые зайсуулжа шадаха ёһотой. Өөрынгөө зангые заһажа шадаагүйдөө ямаршье ехэ илалта туйлажа шадахагүйш. Аараг зан, ондоошье тааруугүй ушар зүбтэ тоологдохо ёһогүй. Юундэб гэхэдэ, хүтэлбэрилэгшын өөрынь шэнжэ шанарнууд даадаг коллективэйнь ажал хэрэгүүдтэ, ёһо гуримуудта, амжалта ба урагшагүйдэлгэдэ нүлөөлдэг байна бшуу.

Этигэл найдабари гээшэ хүнэй оролдолго хэшээлээр, бүхы ажал ябуу... дадаг. Жэшээлхэ... ришэн үнэн сэх... нэрэ хүндэдэ, ... этигэл найдабари... Тэрэнэй дүрэ зу... дэлэлэй самбарт... зохихо ушар бү... ниие бусадта ж... дурдадаг, нииитын... дэ хабаадуулдаг... хүнүүдээрээ омог... дэниие «замай за... жэ нэрлэдэг. Тэ... зэргын мэргэжэ... туйлаха зам бүс... үнэхөөрөө зама... болодог. Гэхэ з... замай залуурша... дуулдахаяа болё... байгаагүй мэтээр... лын толон дотор... ушаршье үзэгдэ... тойронхи зоной ... бариие ёһотойго... шадаагүй аад, х... шэхээр бэшэ хүн... жэ өөрыгөө үлү... тоолоһон дээрэһэ... далда ороһон уша...

Соведүүдэй хүдэлмэри

АМЖАЛТА-ОРОЛДОЛГОҺОО

Арадай депутадуудай городской болон районно Соведүүд КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй зургаадахи сессиин «Һургуулиин наһа гүйсөөгүй үхибүүдэй эмхи зургаануудые олошоруулха, тэдэ эмхи зургаануудта хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» тогтоолые хүтэлбэри болгон, ясли болон саадуудые бариха асуудалда гоһитой анхарал хандуулдаг болоо. Манай республикын хүдөө нютагуудта һүүлэй жэлнүүдтэ һургуулиин наһа гүйсөөгүй үхибүүдэй эмхи зургаанууд олошорно. Городуудай болон хүдөө нютагуудай эмхи зургаануудта бүхыдөө 68 мянган үхибүүд хүмүүжүүлэгдэнэ. Малшадай үхибүүдые хангадаг түхэлэй сүүдхэдэ хүдэлдэг ясли-садуудай тоо олошорожо, бэлэн һайнтаа багшанар хүмүүжүүлдэг хүдэлнэ.

Улаан-Үдын, Хяагтын, Баунтын, Захааминай болон бусад районуудай ясли болон саадуудай коллективүүд үхибүүдые хүмүүжүүлхэ талаар зарим тэдэ амжалтануудые туйлаһан байна. Жэшээлхэдэ, Улаан-Үдын һургуулиин наһанай үхибүүдэй 71,4 процентынь саадуудта хүмүүжүүлэгдэжэ байна.

Һургуулиин наһа гүйсөөгүй үхибүүдэй эмхи зургаанууд СССР-эй 60 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтахаяа бэлдэжэ байнхай. Ясли болон саадуудта хүмүүжүүлгын хүдэлмэрие нарижуулан һайжаруулхын түлөө бүхэроссин социалис мүрысөөндэ оролсоод, үхибүүдые дүрбэн тэгшэ хүмүүжүүлхын хэрэгтэ ехэ хүдэлмэри хээ. Һургуулиин наһа гүйсөөгүй үхибүүдэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй районуудта үнгэргэгдэдэг зүблөөнүүд дээрэ энэ асуудал үргэнөөр хэлсэгдэжэ байна.

Багашуулые һайханаар хүмүүжүүлхэ талаар ясли-садуудай хүдэлмэрилэгшэдэй конференци нилээд шухала ялагдахагүй хэрэг болоһон юм. Тус конференцидэ Эрхүүгэй гүрэнэй багшанарай институдай эрдэмтэд, Шэтын областиин ба Ихадай АССР-эй һургуулиин наһа гүйсөөгүй үхибүүдэй эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд хабаадаа һэн.

Буряадай АССР-эй Гэгээрэлэй министерство физкультура ба спортын талаар республиканска комитедтэй хамта үхибүүдэй физическэ хүмүүжүүлгые нарижуулха тухай асуудалаар хүүгэдэй ясли-саадуудые даагшанар болон хүмүүжүүлэгшэдэй республиканска зүблөөн үнгэргэһэн байна. Ясли-садуудай бүхы хүдэлмэрилэгшэд заахан үхибүүдые һургуулида бэлдэхэ талаар нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулна.

Тодорхойлон хэлэбэл, залуу үетэниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ туйлаһан амжалтануудай түлөө Хоринн районой Тэгэдын хүүгэдэй саадай хүмүүжүүлэгшэ Нима-Ханда Бадмаевна Бабуева, Прибайкалиин районой Хуушан-Татауровай саадай хүмүүжүүлэгшэ Людмила Георгиевна Иванова гэгшэд Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан юм. Тэрэшэлэн ясли-саадуудай эдэн олон хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй райкомуудай болон арадай депутадуудай районно Соведүүдэй гүйсэдкомуудай Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаһан байна.

Нютагай Соведүүд һургуулиин наһа гүйсөөгүй үхибүүдэй эмхи зургаануудай материально-техническэ үндэһэ һуурияа бэхижүүлхэ талаар оролдолго ехээр гаргадаг болонхой. Жэшээлхэдэ, Хяагтын районой Үнгүргэ, Ехэ-Хүдэри, Ташар, Хиранан-Адаг, Наушки һууринуудта ясли-садууд баригдаад, ашаглалгада оруулагдана. Тингэхэдэ 1980 оноһоо саһуулдал, ясли-садуудта 344 үхибүүд олоор ябадаг болоо.

КПСС-эй Загарайн райкомой болон районно Соведэй гүйсэдкомой хамтын заседаниин дээрэ «Ерэхэ табан жэлэй һургуулиин наһа гүйсөөгүй үхибүүдэй эмхи зургаануудые бариха тухай» асуудалые зүбшэн хэлсэжэ, зохихо тогтоол абаһан байна.

Онохойн модоной комбинат 1982 ондо 50 һууритай саад ашаглалгада оруулаа, үшөө нэгэ саад забаарилһан байна. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй дүүрэтэр 140 һууритай үхибүүдэй комплекс ашаглалгада оруулагдахаар хараалагдана. Тингэжэ Онохой тосхоной айлнуудай үхибүүдые ясли-садуудта ябуулха асуудал шиидхэгдэхэ юм.

Республикын районуудта хэдэн зуугаад дээдэ һургуулитай үхибүүдые хүмүүжүүлхэ тусхай бэлдэлгэтэй хүнүүд хүдэлдэг болоо.

Нютагай Соведүүд гүйсэдкомууд ясли, саадуудта хүүгэдые хүмүүжүүлхэ, тэдэнэй эдеэ хоолой болон хангалтын бусад асуудалнуудые хэлсэжэ, дутагдалнуудые абадаг байна. Гэхэтэй хамта Захааминай ба бусад районуудта һургуулиин наһа гүйсөөгүй үхибүүдэй эмхи зургаанууд дуталдана. Һаяхан республикын Верховно Соведэй Президиумэй заседани дээрэ Хэжэнгын районой нютагай Соведүүдэй экономическа болон социальна хүгжэлтын түсэбүүдэй хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байһан тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэхэдэ, тэдэ хүүгэдые хүмүүжүүлхэ эмхи зургаануудые шэнээр бариха асуудалда анхарал хандуулагдаагүй гэжэ шүүмжэлэгдээ.

Хүүгэдэй ясли болон саадуудые олошоруулха, тэдэнэй материальна үндэһэ һуурияа бэхижүүлхэ талаар арадай депутадуудай Соведүүд ехэ хүдэлмэри хэхэ ёһотой.

Энэ талаар нютагай Соведүүд КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй, СССР-эй Верховно Соведэй долоодохи сессиин шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө оролдолгоёо гаргаха уялгатай.

Г. ЯЧМЕНЕВА,
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй эмхидхэлэй таһагай инструктор.

МҮРЫСӨӨНЭЙ ДҮНГҮҮД

КПСС-эй обкомой бюро болон Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет байгша оной үбһэ тэжээл бэлдэхэлгэдэ хүн зониие олоорнь хабаадуулха талаар арадай депутадуудай сельскэ, сомоной болон поселково Соведүүдэй хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые ,хаража үзөөд, арадай депутадуудай Кабанскын сельскэ Соведэй, Сэлэн-Дүүмын поселково Соведэй гүйсэдкомуудай үүсхэл республика дотор үргэнөөр дэмжэгдээ гэжэ тэмдэглэбэ. Ниитын малда 22 мянган тонно үбһэн, 8,5 мянган тонно витаминтай ногооной гурил нэмэжэ бэлэдхэгдээ.

КПСС-эй обкомой бюро болон Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет 1982 ондо үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ хүн зониие олоорнь хабаадуулха талаар социалис мүрысөөндэ сельскэ, сомоной, поселково удаадахи Соведүүд илаһанда тоологдоо гэбэл:

Сэлэнгын совхоздо 4610 центнер үбһэ, 43330 центнер сенаж, 225 центнер набшаһата тэжээл бэлэдхэһэн Сэлэн-Дүүмын поселково Соведэй гүйсэдком, Уланхаанай совхоздо 4600 центнер үбһэ, 100 центнер набшаһата тэжээл бэлэдхэлсэһэн Хурамхаанай районой **Уланхаанай сомоной Соведэй** гүйсэдком, «Прибайкалец» колхоздо 3026 центнер үбһэ, 1035 центнер сенаж бэлэдхэхэ хэрэгые хангаһан Прибайкалиин районой **Итанцинн сельскэ Соведэй** гүйсэдком.

Арадай депутадуудай Сэлэн-Дүүмын поселково, Уланхаанай сомоной, Итанцинн сельскэ Соведэй гүйсэдкомууд КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй Хүндэлэлэй грамотаар, мүнгэн шангаар шагнагдаба.

Тинхэдэ **Баянголой, Бэшүүрэй, Гүндын, Новоильинскэ, Үлэгшэнэй, Красноярска, Дээдэ-Хэжэнгын, Хүдэриин, Түгнын, Кичерын, Тоорын, Гэльбэрын, Хасууртайн** сельскэ, сомоной ба поселково Соведүүдэй гүйсэдкомууд үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ талаар һайнаар хүдэлмэреэ ябуулаа гэжэ тэмдэглэгдээ. КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй Хүндэлэлэй грамотануудаар эдэнэр шагнагдаба.

Лена Бартаева (зураг дээрэ) үшөө һургуулида һуража байхадаа, юумэ эсхэхэ, оёхо дуратай һэн. Заримдаа бэедээ зохидхон платишье оёжорхидог байгаа. Тиимэ һэн хадаа Улаан-Үдын 46-дахи һургуулиин арбадахи класс дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр удаан бодожо байнгүйгөөр техническэ мэргэжэл олгодог 11-дэхи училищада һурахаар ороо һэн. Тэрэ мүнөө оёдолшо-мотористкын мэргэжэл шудална. Лена техническэ творчествын кружогто эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Эрхимээр һурадаг Лена Бартаева училищи дүүргээд, конструктор-модельерэй мэргэжэлээр Зүүн Сибириин технологическа институтда һуралсалаа үргэлжэлүүлхээр шиидэнхэй.

А. ШОЙЖОЛОВОЙ фото.

ОЛЗО ДОХОДЫНЬ ДЭЭШЭЛНЭ

Районой госпромхоз табан жэлэй хоёр жэлэй түсэбые октябриин 25-да дүүргээ һэн. КПСС-эй райком, райсоведэй болон горсоведэй гүйсэдхэхы комитедүүд энэ амжалтаарнь тус коллективые амаршалһан юм. Байгша оной 11 һарын хүдэлмэриин дүнгүүд мүн лэ һайшаагдамаар. Ангай арһа бэлэдхэхэ түсэб 149 процент, ангай мяха бэлэдхэхэ даабари холо үлүүлэн дүүргэгдээ.

Предприятиин түрүүшүүлэй зэргэдэ ангуушад Н. Р. Цыденов (Үлэгшэн тосхон), Г. Ш. Тарбаев (Санага), барилгын модо бэлэдхэдэг В. Д. Цыдемпиловэй бригада болон бусадшье ябана.

Ш. БАКШЕЕВ,
манай корр.

ЗОЛ ЖАРГАЛТАЙ ЯБЫТ, ВЕТЕРАН!

(1918 онһоо КПСС-эй гэшүүн Ф. М. ОСОДОЕВАГАИ түрэһөөр 85 жэлэй ойдо зорюулагдана)

...ОХОНОЙ большевигүүй подпольно комите... байгуулалсажа, түрүүлэг... байһан, 1919 оной һүүл ... партизануудай түрүү... отряд эмхидхэгшэдэй ...тэй нэгэн ябаһан Фе... Матвеевна Осодоева ...ной январь һарада Боо... аймагай Үхэр нютагта ...даг таряашан айлай бу...үрэһэн юм.

...а басаганай үшөө эдир ...аа ябахадань Буряад ...о национально-сүлөөрэл...лөө тэмсэлэй һаял ошо ...жэ захалһан үе саг бай... ...тын хэтэдэ харанхы ..., бөөгэй шажанай ма... дашуурржа, уншаха, бэ...тээшые дандаа шахуу ...гүй байһан буряад зон ...ироной хара ажалаар ...аад лэ, буруугай бэл...нээ саашаа холө ошохо ...й барга ажаһуудаг һэн.

...шье түрүү үзэл бодол...үдөөгэйхидэй дундаһаа ...шудалһан, уншажа, бэ...шадаха болоһон хүнүүд ...нэгээрээ урган гаража ... Тиихэдээ тэдэнэр гол ... нютагтаа һургуули эм...жэ, үхибүүдтэ ном заа...ехэшүүлэй дунда гэгээ...ы хүдэлмэри ябуулдаг ...н.

Е...жэ эхин һургуулиин эр...лэй болоһон бэлигтэй, ном...хурса, һүбэлгэн ухаатай ...д, басагад нютагһаа га...ондоо тээшээ — Бала...гү, али Эрхүү ошожо, ...нэгэн һургуулида һура...эрмэлзэдэг болоо. За...түрэлхидшье али нэгэ ...үгээ һургуулида ябуул...рдэмтэй болгохо гэһэн ...до абтажа захалаа. Энэл ...өөнэй долгин соогуур ...и зургаатай болоһон Фе...асаган тиихэ сагта нилээд ...шэнги оршодог Эрхүү ...зориһон гэхэ. Фельдше... һургуулида һурахаар оро... басаган городой хүлгөө... шууяатай ажабайдалай ...соо шэлжэн орожо, он...энжэтэй намтарайнь тү...ын хуудаһанда шэнэ мүр... бэшэгдэжэ эхилһэн.

...эйшье мэдэһээр, Эрхүү хадаа экономическа, соёлой хүгжэлтын талаар Зүүн Сибирьтэхи томо түб байһан. Тэрэ үедэ эндэхи хүдэлмэришэн анги түрүү үзэл бодолоор нэбтэрэнги, революционно тэмсэлэй охиндо абтанги байһан. Эрхүүгэй һургуулинуудта һурадаг нютагайнь хүбүүд марксистска нюуса кружогто ябадаг байжа, Фениин саашанхи болбосоролдо, хатуужан хүмүүжэлгэдэ айхабтар ехэ нүлөө үзүүлһэн байна.

1916 он. Энэ жэлдэ Феня Осодоева марксистска нюуса кружогой гэшүүн болобо. Үзэл бодолойнгоо мэдэрэл дээшэлүүлхэ, революционно литература шудалха, нютагайнгаа хүбүүдтэй ходо уулзаха, хөөрэлдэхэ , революционно хүдэлөөнэй дэбжэлтэ тухай мэдэжэ абаха аргатай болоһониинь мэдээжэ ааб даа. Февралиин революциин болохо үеэр Федосья Матвеевна Эрхүүдэ ажаһууһан. Суглаан болон митингнүүдтэ ходо хабаадалсажа, мэдээжэ революционернүүд П. Ф. Порняковой, П. П. Постышевой, Я. Е. Боградай, Я. Д. Янсоной, Я. Б. Шумяцкиин болон бусадай хэлэһэн үгэнүүдые, элидхэлнүүдые һонирхон дууладаг, гүн сэдьхэлдээ бүхөөр хадуужа абадаг байһанаа һанан һанан дурсадаг юм.

1917 оной декабрь һарада болоһон юнкернүүдэй үймөөнэй үедэ Федосья Осодоева медицинскэ хүдэлмэрилэгшэ байһан тула шархатаад, больница, госпитальнуудта эмшэлүүлжэ хэбтэһэн улаан сэрэгшэдтэй дүтэ харилсадаг, хании халуунаар хөөрэлдэдэг, һанаһан сэдьхэһыень мэдэжэ абадаг һэн. Хара хархис Колчагай сэрэгэй булимтаран эзэмдэлгын үедэ тэрэ Боохонойнгоо аймагта ошоод байгаа һэн. 1918 онһоо КПСС-эй гэшүүн М. М. Сахьяновагай үүсхэлээр, тэрэнэйударидалга доро буряад коммунистнуудай бүлэг эмхидхэгдэжэ, большевик партиин тала барьмталагшадай дунда ойлгууламжын ехэ хүдэлмэри ябуулһан габьяатай.

Боохондоо байхадаа, коммунис организаци байгуулалсажа, тэрэнэй комитедэй түрүүлэгшээр һунгагдаһан намтартай. Тэрэ халуу сагта, ангиин тэмсэлэй халуун дүлэн соогуур буряад партизануудай түрүүшын отряд эмхидхээ. Отрядай медсестра байха зуураа, агитаторай ниитын даабари дүүргэдэг һэн. Отрядайнгаа Улаан Армиин частьнуудтай нэгэдэтэр тэндээл алба хэһэн бахша бшуу.

РКП(б)-гэй Ангарска аймачна комитедэй түрүүшынхеэ байгуулагдахада, Федосья Матвеевна эхэнэрнүүдэй таһагые даагшаар томилогдоһон юм. Гэрэй барлаг, үзэг бэшэг мэдэхэгүй, мунхаг дарлалта доро байһан эмэгтэйшүүлэй дунда тэрэ үедэ ямар ехэ хүдэлмэри ябуулаа гээшэ һэм бэ. Тиихэдээ илангаяа залуу эхэнэрнүүдэй, басагадай ажабайдалда, һуралсалда анхаралаа ехээр хандуулдаг байгаа. Тэдэниие ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг гүн сэдьхэлтэйгээр хүмүүжүүлхэ гээшэ ехэл удхатай зүйл байһаниинь элитэ бшуу.

1921 оной эхеэр Алайрай хошуунай эхэнэрнүүдэй нэгэдэхи конференци болоо һэн. Энээниие эмхидхэгшэдэй нэгэн хадаа Ф. М. Осодоева байһан юм. Коммунистнуудай залуу организаци улам бэхижэжэ эхилээ. Зүгөөр партиин хараа шугамые хүсэндэнь хүргэхэ гэһэн тэмсэлые эмхидхэн толгойлхо шадамар бэрхэ, үнэн сэхэ кадрнууд хэрэгтэй болож эхилээ.

Москвагай КУТВ-дэ һурахыень эгээл түрүүн эльгээгдэһэн залуу коммунистнуудай нэгэн Федосья Матвеевна Осодоева байһан. Тэрэ һургуули дүүргээд, республикаяа һөөргөө бусахадань, нүхэр Осодоевае РКП(б)-гэй Буряадай обкомой эхэнэрнүүдэй таһагые даагшаар дэбжүүлээ бэлэй. Түбэй дээдэ һургуулинуудта практик коммунистнуудые ябуулжа, национальна кадрнуудые һурган бэлдэхэ зорилго партимнай хараалаа.

Буряад оронһоо Москва һурахаяа ошогшодой нэгэн хадаа Федосья Матвеевна байгаа юм. Тэрэ мяха-һүнэй промышленностиин институтда һуража, амжалтатайгаар дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр «Гипромолоко» гэжэ Москвадахи проектнэ институдай инженерээр, ахамад инженерээр, директорэй орлогшоор үни удаан жэлнүүдтэ хүдэлөө һэн.

Союзна удха шанартай тусхайта пенсионер Ф. М. Осодоева мүнөө Москва городто ажаһууна. Буряад орондо Совет засаг тогтоохын, бэхижүүлхын түлөө сухаришагүйгөөр тэмсэһэн, республикын экономикын ба соёлой хүгжэлтэдэ хубитаяа эдэбхитэйгээр оруулалсаһан ехэ аша габьяатай партиин ветеран тухай богонихоноор тэмдэглэхэдэ иимэл даа. Би өөрөө Федосья Матвеевнае дүтэ танихаб. Сугтаа хүдэлһэншье байхабди. Угаа һайхан сэдьхэлтэй, хүндэ һайниие хүргэхэ гэжэ хододоо оролдожо ябадаг, мүхэшэгүй зоригтой, партиин үнэн сэхэ тэмсэлшэ хүн гээшэ гэжэ бэшэгэйнгээ эсэстэ онсолхо хүсэлэнтэйб. Партиин хэрэгтэ, хүнэй аша туһада зорюулһан ажал ябуулгаартнай оидэ омогорхонобди. Зол жаргалаар халима, энхэ элүүр, ажана тэниглэн, удаан сагта жаргажа һуугыт гэжэ үреэлэй үгэ хэлэхэ байнаб.

Н. МУНКОЕВ,
партиин, ажалай ветеран, тусхайта пенсионер.
Улаан-Үдэ город.

...додог: Тиимэ хүн ажал...хожомдодог гү, али орой...ше ерэдэггүй байха юм. ...дадань харюусалгатай ...абари үгэжэ, эгээн орео ...лмэри бүтээхые найдаха..., тиимэ хүдэлмэришэн: ...гүйгөөр хээд туршагты, ... бологшо ааб гэжэ һайз... Тиихэдээ этигэл найда...а алдана, хүндэеэ буу..., нэрэеэ хухарна ха юм. ...хэ зуура тэрэнэй урда ...р эрилтэнүүдэй табигда...ые һайн мэдэбэшье, за... хүдэлмэрилэгшэ тэдэниие ...дэ дүүргэлтэ болгоногүйб? ...н асуудал зайлашагүй ...ана. Тон арюун нангин ...аяа дабажа, этигэл най...риие юундэ хэтэрүүлэн ...глэнэб? Бидэнэр ганса ...аараа байдаг бэшэ, харин ...оогдомол ниитын ёһо зан...нуудтай, абари зангай гу...ууд ба дүримүүдтэй об...ство дотор ажаһууна ха ...бди. Үнэн зүбые буруу ...аһаа, һайниие мууһаа ил...улха хүниие мансытай бай... манайда һургадаг ... Хуули заршамуудые ...лдэг байха гэжэ һур...лида һурадаг байхаһаань ...эндэ заадаг, захидаг ха ...

...эд ажабайдал гээшэмнай ...байдал ха юм даа. Энээн... холбоотой бүхы юумэн уридшалан хараалагдаһанай ёһоор, удаа дараалан зүндөө бүтэжэ байдаггүй. Нэгэ юумые хаһа саг соонь заһажа шадаагүй һаа, өөрыгөө, хашалангүй, амар байлгаха гэһэн бодол тэрээндэ абаһаар түрэхэ. Ондоо ямар нэгэн ушарта һулаотар шэнжэ гаргабал, ажабайдалаа хүнгэн болгохо, түбэгтэй ябуулгануудһаа сүлөөрхэ гээд гоирхолгоор дашуурбал, хүсэ гаргангүй, һали-боли хүдэлмэрилхэ, таарамжатай ушарай тохеолдоо һаань, бүхы хохидол, хойшолонгүүдые элдэб эсын шалтагаануудта тохожорхихо — бүри хүнгэн аргын байһаар байтар бэеэ тухашарааһанай хэрэг бии аал гэһэн бодолдо эзэлэгдэжэ магад. Алдар соло гурбадахи хүнэй толгойе эрьюулжэ болохо...

Эгээл эндэ найдамтай арга болохо шанга эрилтэ табигдаха зэргэтэй. Хиналтын һуладаһан, эрилтын бага болоһон газарта һонор, ухаансар хүнэйшье хадууржа магад байһые бодото байдал үнэншэмэ тодоор элирхэйлэн гэршэлнэ.

Олонхи ушарта тиимэ арга хэрэглэдэгбди, тэрэмнай һайн үрэ дүнгүүдтэй байдаг. Юундэб гэхэдэ, хүмүүжүүлхы ехэ хүсэтэй ябуулга болоно бшуу.

Гэхэ зуура ондоошье ушарал үзэгдэдэг. Зарим хүнэй хүдэлмэрилхэ хаба шадабаригүй байбашье һаань, тэрэниие гомодхоохогүй гээд, тушаалдань үлөөдэг, биранагүй гэжэ сэхэ хэлэдэггүй баримтанууд бии байдаг. Зарим нэгэнэй тушаал зэргэеэ хара хубиин ашаг тулада хэрэглэдэгынь бүришье муу. Энээн тухай мэдэбэшье, өөрсэ юумэн болоогүй гэһэн хэоэр үзүүлдэг хүнүүдшье бии байдаг. Энээнэй ямар хойшолонтой байдагынь элитэ. Бага эрилтэ табидаг аад, ехэ этигэл найдабари үзүүлһэнһээ уламжалан, бүри ехэ алдуунуудай гаргагдаха шалтагаан нүхэсэл бүрилдэдэг. Иимэ хараа бодол — минии ябуулгануудые дуугайхан зүбшөөрһэн ябадал болоно гээд зариман тоолодог. Тэрэ хүниие һайса шүүмжэлхэ, даадаг тушаалһаань сүлөөлхэ, партиһаа гаргаха хэрэгтэй гэжэ бүгэдэндэ элитэ болоогүйдэнь, өөрынхеэрээ загнажа үргэлжэлдэг байна.

Али нэгэ хүдэлмэрилэгшэдэ, албанай талаар нүхэртөө, тииһээ-тиитэрээ хүтэлбэрилэгшэдэ дутуу дунданууд тухайдань сэхэ зааха, тэдэнээ заһаруулан зайсуулха эрилтэ табиха гээшэ юрын хэрэг бэшэ байһаниинь элитэ. Хиналтагүй байлгые сагааруулха: мүнөө сагта, кадрнуудай эрдэм мэргэжэлэй, мэдэсэ шадабариинь ехэ болоһонтой дашарамдуулан, тэдэнэй хүдэлмэрие урданайхидал адляар хинан байһанай үлүү болоо гээд тайлбарилханьһурагаргүй бэлэн. Гэзд энэнь тон алдуутай бодол болоно. Этигэхэ ба шалгаха, этигэхэ ба эрилтэ табиха гэһэн Ленинэй заабари кадрнуудай дунда ябуулагдадаг хүдэлмэриин гол ёһон байһан, байһаар, байха. Зүгөөр ямараар эрилтэ табихаб гэжэ мэдэхэ шухала байна. Зарим тушаалтад мэдэл доро байһан хүнүүдые шалтагаантай, шалтагаангүйгөөр, ямаршье хэмжээргүйгөөр зэмэлдэг. Тиимэ «һунаалгые» шанга эрилтэ гээд нэрлэдэг. Шэрүүн үгэ, бадашалга хүнэй нэрэ хүндые доромжолдог, алдуу эндүүгээ заһаруулха гэһэн хүсэлэнгыень үгы хэжэ болохо, харин тааруу зүб эрилтэ тиимэ хүсэлэн үүсхэхэ ёһотой.

Этигэл найдабари ба эрилтэ хадаа кадрнуудай асуудалаар манай партиин баримталдаг ленинскэ политикын онсо шухала гол ёһонуудай нэгэн, хүмүүжүүлгын шалгармал арга байһан, байха.

В. ЛЯКУТКИН.
«Правдын» пресс-бюро

• ТАСС • АПН •
ХИЛЫН СААНАҺАА

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ПРОГРАММЫЕ ЗАЛАН СЭХЭЭР БЭЕЛҮҮЛНЭ

ПРАГА. Варшавска Договорой эмхидэ ородог гүрэнүүд наядахи онуудай Эб найрамдалта программые бодото дээрэнь залан сэхээр бэелүүлнэ, бүгэдэ ниитын эб найрамдал болон аюулгүй байдал хангахын түлөө, буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээлгые хизаарлахын ба ядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэнэ гэжэ «Руде право» газетэ Варшавска Договорто ородог гүрэнүүдэй Политическэ Зүбшэлэлгын комитедэй Прагада нээгдэхэеэ байһан зүблөөндэ зорюулагдаһан статья соогоо бэшэнэ.

Социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай ооһэдыгөө хамгаалха хүсые али бүхы талааринь бэхижүүлхэ, империализмын хүсэнүүдэй али бүхы зэрхэг түримхэй ябуулгануудта шанга харюу сохилто үгэхэ арга боломжонуудые байгуулха гээшэ сэрэгэй-политическэ энэ эмхиин гол зорилго болоно гэжэ газетэ тэмдэглэнэ. Варшавска Договорто хабаадагшад гадаадын политическэ ажал ябуулгынгаа гол шэглэлнүүдые хамтаараа зохёон хараална.

Варшавска Договорто ородог гүрэнүүдэй Политическэ Зүбшэлэлгын комитедэй зүблөөнүүд хёморoo зүришэлдөөнүүдые усадхан зайсуулха, гүрэнүүдэй хоорондо эбэй ёһоор зэргэ оршон һууха гол ёһонуудые баталха талаар шэглүүлэгдэһэн бүтэмжэтэй һайн үүсхэл эдэохинүүдэй эшэ үндэһэн болоо. Эдэ дээдэ хуралдаануудай трибуна дээрэһээ ниитынь байгуулалтаһаа дулдыдангүй, бүхы гүрэнүүдэй хоорондо али алиндань ашатай туһатай экономическа, политическэ, эрдэм соёлой холбоо барисаае саашадань хүгжөөхэ дурадхалнууд хододоо оруулагдадаг гээшэ. Зүблөөн бүхэн дээрэ уласхоорондын байдалда гүнзэгы шэнжэлэл хэгдэдэг. Тэдэнэр уласхоорондын зохихо хэлсээнүүдые баталан абалгада, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэлгэдэ һайн үндэһэ һуури табидаг байна.

Мүнөө дэлхэй дээрэхи байдалан орёо түгшүүрилтэй боложо байха үедэ ниитын ондо ондоо байгуулалтатай оронуудай хоорондохи политическэ харилсаае эдэбхижүүлхын тула, уласхоорондын байдалай гол шухала асуудалнуудаар хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхын тула энэ зүблөөн шэнэ түлхисэ үгэхэ аабза гэжэ «Руде право» газетэ тэмдэглэнэ.

БИРМЫН НАЦИОНАЛЬНА ҺАЙНДЭР

РАНГУН. Бирмын арад национальна һайндэрөө — бэеэ даалһан бандалтай болоһон үдэрые январиин 4-дэ тэмдэглэбэ.

Англиин колонизаторнууд болон Японой булимтарагшадта эсэргүүтээр удаан саг соо эршэмтэйгээр хэһэн тэмсэлэй эсэстэ 35 жэлэй урда тээ дэлхэйн карта дээрэ шэнэ гүрэн — Бирмын союз бии болоо һэн. Политическэ бэеэ дааһан байдалтай болоходоо, эртэ урдын энэ орон экономическа дулдыданги бэшэ байдалтай болохын түлөө тэмсэһэн байгаа. Колонизаторнуудай зуугаад жэлэй турша соо булимтаран эзэмдэжэ байлга, дэлхэйн хоёрдохи дайн залуу республикада ехэ бэрхэшээл түбэгүүдые ушаруулаа һэн. Оронои олон тоото асуудалнуудые шиидхэхын тула хүгжэлтын капиталис бэшэ замда гараха хэрэгтэй байгаа. Тингэжэ 1960 онуудай эхеэр орон дотор социально-политическэ кризис тохеолдоо һэн. 1982 оной март һарада Революционно Совет болон тэрэнэй байгуулһан Бирмын Социалис программа гэдэг парти (ПБСП) Бирмэдэ засагаа гартаа абаа һэн.

Гадаадын банкнууд, баруунай монополинуудай мүнгэ зөөри гүрэнэй мэдэлдэ оруулагдаһан байгаа. Экономикын гол һалбаринууд, тэрэ тоодо транспорт болон гадаадын худалдаа наймаан гүрэнэй хиналтада оруулагдаба. Хүн зоной ная гаран процентынь ажалладаг Бирмын хүдөө нютагуудта үргэн ехэ хубилалтанууд болоо. Мүнөөнэй агротехникэ нэбтэрүүлһэнэй, кооперативууд болон таряашадай ажахынуудые бүтээсэ ехэтэй техникээр хангаһанай ашаар мүнөө үедэ ороной хүдөө ажахын гол ургамалай бараагарай ургаса 14 миллион-һоо дээшэ тонно болоно.

Бирмын хүтэлбэрилэгшэдэй бэелүүлжэ байгаа хэмжээнүүд империалис булэгоорхидэй дурыень гутаана. Партиин ЦК-гай түрүүлэгшэ Не Вин ПБСП-гэй IV съезд дээрэ үгэ хэлэхэдээ, хүгжэжэ байгаа оронуудай экономикодо «туһаламжа» үзүүлхэ зорилготойгоор нэбтэрэн орожо, империалистнууд тэдэниие дарлан мүлжэхые оролдоно гэжэ тэмдэглэһэн. Ороноо бэеэ даагаад хүгжөөхын түлөө тэмсэхэ гээшэ Бирмын хүтэлбэрилхы партиин съездын түбхын түрүүшын зорилго болоно.

ПРЕЗИДЕНТЫН ҮНДЭР СЭГНЭЛТЭ

ХЕЛЬСИНКИ. Финляндиин Республикын президент Мауно Койвисто радио болон телевиденеэр үгэ хэлэхэдээ, совет-финляндиин харилсаанда үндэр сэгнэлтэ үгэбэ. Албанай хэрэгээр наяхан Советскэ Союзда ошоходоо, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Ю. В. Андроповтой уулзажа, хөөрэлдэхэ аргатай байһандаа гүрэнэй толгойлогшо сэдьхэлээ ханангнар мэдүүлбэ. Манай хөөрэлдөөн тон халуун дулаан оршон байдалда үнгэрөө һэн. Хоёр ороной арадуудай аша туһада харюусадаг совет-финляндиин худалдаа наймаанай-экономическа харилсаанда президент гол анхаралаа хандуулһан байна.

Нийтэ Европын зүблөөндэ хабаадаһан гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдэй Мадридтахи уулзалга дээрэ һайн үрэ дүнгүүдые туйлахые Финлянди али болохоор оролдоно гэжэ М. Койвисто тэмдэглээ. Женевэдэ үнгэргэгдэжэ байһан совет-американ хөөрэлдөөнүүдтэ һайн үрэ дүнгүүдые туйлаха гээшэ эб найрамдалай хэрэгтэ тон шухала удха шанартай байна гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

М. Тэтчерэй шэнэ жэлэй бэшэг

ЛОНДОН. Великобританиин премьер-министр М. Тэтчер консервативна партиин гэшүүдтэ шэнэ жэлэй бэшэгээр хандаба. Тэрэнэй удхаһаа ойлгоходо, правительствын бэелүүлдэг политикын олон тоото урагшагүйдэлгэнүүдһээ уламжалан торин гэшүүдэй һанааень тэгшэлхэ гээшэ энэ бэшэгэй гол зорилго болоно.

Олон тоото «амжалта туйлалтануудые» өөһэдынгөө правительствада хабаатай болгохые премьер-министр энэ бэшэг соогоо һэдэһэн байна. Тиихэдээ Великобритани «экономическа доройтон уналгые гаталан дабажа, тогтууритай һайнаар хүгжэжэ захалба» гээд тэрэ баталхые оролдобо.

Доогуур абтаһан баримта мэдээнүүдэй ёһоор, хүдэлмэригүйдэжэ байһан 3,3 миллион хүнүүдэй энэ мэдүүлгыень зүбшөөхэ байһаниинь мэдэгдэнэгүй. Һандаран һалаһан, үгырэн хооһорһон хэдэн зуугаад фирмэнүүдэй, предприятинуудай эзэд, засагай нютагай зургаанууд правительствын бэелүүлдэг экономическа политикые буруушааха байна.

НДПА-гай ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДЭЙ ХАНДАЛГА

КАБУЛ. Афганистанай Арадай-демократическа парти (НДПА) — ороной хүдэлмэришэн ангиин ба бүхы ажалшадай парти аха дүү бүхы партинуудтай уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнтэй хамта, уласхоорондын оршон байдалда ажалша хүнэй аша туһые, эб найрамдалай ба социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын аша туһые хамгаална гэжэ партиин байгуулагдаһаар 18 жэлэй ойтой дашарамдуулан, НДПА-гай ЦК-гай эндэ толилогдоһон хандалга дотор хэлэгдэнэ.

Арад зоной хүсэл эрмэлзэлдэ түшэглэжэ, парти 1978 оной апрель һарада национально-демократическа революциие толгойлжо, дарлагшадай хашалта харшалалтые, дарлалга мүлжэлгые усадхаһан, үргэн ниитэ ажалшан арадай аша туһада политическэ засагаа гартаа абаһан байгаа. Апрелиин революциин шэнэ шатын эхинһээ хойшо гурбан жэл үнгэрбэ. Энэ үе соо партиин эмхидхэлэй нэгэдэл бэхижээ, үргэн ниитэ арад зоной дунда тэрэнэй нэрэ хүндэ дээшэлээ, НДПА общественна хүтэлбэрилхы гол хүсэн болоо.

РЕСПУБЛИКЫН 35 ЖЭЛЭЙ ОЙ

БУХАРЕСТ. Румыниие республика болгожо соносхоһоор 35 жэлэй ойдо зорюулагдаһан Румыниин ниислэл хотын ажалшадай баяран суглаан эндэ болобо.

РКП-гай Генеральна секретарь, СРР-эй президент Н. Чаушеску, РКП-гай ЦК-гай политическэ гүйсэдхэхэ комитедэй гэшүүн, СРР-эй правительствын премьер-министр К. Дэскэлеску, партиина ба гүрэнэй бусад ажал ябуулагшад, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй ветеранууд суглаанай президиумдэ һуугаа.

РКП-гай ЦК-гай гэшүүн, СРР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо М. Мэнеску баяран суглаан дээрэ элидхэл хэбэ.

Дайн байлдаае зайсуулан сараха, ядерна дайнай аюулые усадхаха гээшэ мүнөө үеын уласхоорондын байдалай гол асуудал болоно гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ. Буу зэбсэгүүдые, нэн түрүүн ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаһанай, буу зэбсэггүй ба дайн байлдаангүй байдалай тогтоолгоной зорилгые бэелүүлжэ болохо. Европодо аюулгүй байдал хангахо, харилсаа холбоо тогтоохо, Мадридтахи уулзалгые амжалтатайгаар түгэсхэхэ, Балканиие харилсаа холбоонэй, аюулгүй байдалай ба эб найрамдалай нютаг болгохо шухала гэжэ элидхэл дотор тэмдэглэгдэһэн байгаа.

Дайнай жэлнүүдэй баатарнууд

ЭРЭЛХЭГ ТАГНУУЛШАН

НЮРГААР набтархашье һаа, тэрэ сагта Даша хүндэ хүсэгдэшэгүй хурдан, баригдашагүй бушуу солбон, соморхон бэетэй хүбүүн һэн. Зунай аалма халуун саг ерэхэй һэн. Дээрэ дээрэһээнь дабхасуулан бэшэгдэһэн төөримэ олон тоонуудые шоотоёо забһаргүй пишаташуулан хамталжа һуугаа һааб даа. Счетовод хүнэй үдэр бүринь ажал саарһан, гуурһан, шоото гурбанһаа лагаад хахасаб гэшэб.

Ингэжэл хүнүүдэй сэдьхэл һаиван амархан, урдахи худалмэрөө үргэлжэлүүлжэл байһан нарата һайхан үдэр гал сахилгаан гэнтэ «шарбажа», залинта буудалай нэрбэһэн шэнги «дайн эхилбэ, немец фашистнууд Эхэ орондомнай дайгаар добтолон оробо...» гэһэн уршагта үгэнүүд хүн бүхэнэй зүрхэ хаха зүһэн харбаа бэлэй.

Хүнэй ой ухаанда ороогүй ниимэ һүрөөтэ сагай гэб гэнтэ орожо ерэхэдэ, сэрэгэй албанда таталга, баруун-зүүн тэмшэ зэралтай шамдуугаар мэдээ хүбүүд зоһолын замда үдэшэлгэ—одоол хүлеэгдэй үдэрнүүд хойно хойноһоо һубарилдажа эхилэ һэн. Чиссаапын эхнэй «Коминтерн» гэжэ хүдөө ажахын артелиин счетовод (мүнөөнэйхээр ахамад гү, али ахалагша бухгалтер) байһан, хори гаранхай хүбүүн наһандаа хабатай, Даша Гармаев амгалан байдалтайгаа жалые орхижо, нютаг нутгиһаа хүбүүдтэй хамта Совет Армиин зэргэдэ жагсаагша һэн.

Сэрэгэй түр зуурын һургуулиин дүүргэһэн дары улаан сэрэгшэ Гармаев баруун зүгые шэглэн, дайдай дүлэнэй соробхилжо, дариин утаанай түнэжэ байһан газар тээшэ дабшалсаа бэлэй. 1941 оной эсэс багаар дайшалхы намтараа, сэрэгэй эрэлхэг тагнуулшын уялгые дүүргэжэ эхилһэн ахалагша сержант Даша Гармаевич Гармаев Илалтын гайхамшаг үдэрые зэрлиг фашистнарай эшээлһэн эсэсэй уурхай болохо Берлин хотодо угтаа юм.

Дайн байлдаанай тэмсэлтэй шэмэрүүн тэмсэл соогуур үргэлжэлһэн тооонь алдамаар ямар олон үдэрнүүд хэдэн мянган километр соо һүнаһан ута зам дабагдаа гэшэб. Дайсанай бүлэмтэрэн зэвлээд газар, тазгаар уруу, фронтые алгад нэбтэрэн орожо, тагнуул хэхэ, али багта тэдэнэй боогнорэн тогтоһые, добтолох хүсые тодорхойлһон бээрээ частьдаа бэе мэдэ бусажа ерэхэ гэшэ ами наһаатаа сасуулһан баатаршалга болоно хэбэ гэжэ ойлгомжотой.

Тагнуулшадай һайн шэлдэг дайшалхы ямар даа шалгадаа. Танижа мэдэлтэй газараараа һүнинн «арэлмада тэмтэрэн ябахалаа, мультанийн хорон дайсахнйн хажуугаар оршон тойроних байдалые найн мэдэхэ, тухайлха тодо зүб, мэдээсэл дамжуулха шадабаритай байхаа санай сэрэгшые («хэлэ») саб шүүрэн гартаа оруулжа амидыгаар тууҗа гү, али шэрэжэ асарха гэшэ ямар аюултай дайшалхы даабари байгааб.

Тагнуулшадай бүлэгтэ ялэп абтаһаар тиимэ үни болоогүй ябаа. Харюусалгатай, нилээд хүшэр даабаринууд үгтэжэ эхилээ. Нэгэтэ 1942 оной Павлоград шадар дайсанай арада ула руу орохыдо ялалан «хэлэ» бүгүулидаа һэн. Тэрэнэй түлөө зоригтой тагнуулшан «Шэн зоригоо түлөө» дайшалхы медалаар шагнагдаа бэлэй. Томохоншье, шухала мэдээсэл үгэжэ шагнарашые дайсание түшаагаал хадань, ниимэ үндэр шагнал олгогдоһон байгаа.

1943 оной февраль һара һэн. Һүниин харанхые һамбаашалан, нилээд орой болоһон хойно дайсанай гарта байһан Воронеж станци руу мүлхибэ. Ямаршье нэжэлгэлтэдэ орохигүйгөөр бараашагтай «толгой» байха ёһотой гэжэ тухайлан сасуу дүтэнэр байһан һахоул нохосые абла гараха забда үзүүлэнгүйгөөр хүрмэн дары тэндэнээ абаад ябашо һэмдэн гэжэ мүнөө Даша Гармаевич хөөрэдэг. Шэн зоригтойгоор дүүргэһэн энэ даабаринга түлөө түрүүшынхэе Улаан Одоной орденда хүртэхэ аша габьяатай байгаа.

Совет Армиин түргэн шуудаа добтолгоо һамна сохигдоһоор сухарин сухарика ябаһан дайсанай ара талада гаража, сэрэгэй хүсые, командованиин оршожо байһан газарые тагнан мэдэжэ абаха, гэдэргээ бусаха гэшэ бүришье гайтаи байдаг һэн. Удахгүй хэрэгтэй. 1944 оной зун 11 хүйһоо бүридэһэн манай тагнуулшадай бүлэг дайсанай саг зуура эзэлжэ байһан газар дээрэ ябаха үедөө немец олон тагнуулшадые үгы хэжэ һэмди. Тэдэнэр манайхидай добтолгоо горитой түбэг татаха хүсэн байһан хаш гэжэ дайнай ветеран дурсажа һууһаа һэн.

Тэрэ операциин түлөө Даша Гармаевичта хоёрдохи Улаан Одоной орден барюулагдаа.

Берлин хүрэтэр дабшалсахадаа, хэдэн олон тосхон һүүриинуудые, городуудые дайсанай һабарһаа тэрэнэй сүлөөлэлсэһые эндэ тоолоҗо барашагүй. Хүндөөршье, хүнгэнэшэгөөршье, шархатаха ушар нэгэнтэ бэшэ тохёолдоо. Гэбэшье манай баатар илалтаар дайнай дүүрэтэр, Совет Армиһаа табигдатараа тэрэ сэрэгэйнгээ албые үргэлжэлүүлээ.

Дайнай шанга шанга түлэлдаанай түлөг болоҗо байһан 1943 ондо КПСС-эй зэргэдэ жагсаһан Даша Гармаевич Гармаев дайгаа даралсаһан, эрэлхэг габьяа хүрэлһан солотой нютагаа бусаа һэн. Тиигэжэ энхэ амгалан, ажана тэнигэн байдалай түлөө эдэбхитэй ябуулга байһан ажалдаа шунан ороһон нампартай, Хориин районой финансова органууда хүтэлбэрилхы түшаал олон жэлдэ түршада дааҗа ябаа. Удаань Ярууиин районой Нарһатын совхозой ахамад экономистаар, бухгалтераар пенсидэ гаратараа худэлһэн.

Партиин, ажалай, дайнай ветерануудай нэгэн Даша Гармаев 66 наһатай болоошье һаа, ажахынаа, партиина организацинаа, госхонойнгоо нинтын ажабайдалда эдэбхитэй хабаадалсахаар ябадаг. Илангаа залуу үетэниие үндэр ухаан мэдэрэлтэйгээр, общественна ажалша бэрхэ, эдэбхитэй гэшүүн байхаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа ходо хандуулжа байдагтань бүришье һаа баясамаар байдаг даа.

С. БАЛДУЕВ,
Г. ЦЫРЕТОРОВ.

«ЕРЭЭДҮЙМНАЙ ҺАЙХАН

Советскэ Союзай ба Лаосой Арадай-Де... Республикын хоорондохи аха дүү хани ба... рилсаа холбооной хэлсээнэй ёһоор лаотя... бүүд, басагад совет ороной дунда болон ... лиинуудта һурадаг. Вьетнамай, Монголой, ... дентнүүд манай Буряадай республикын ни... Үдэдэ һуража байнхай. Шэнэ жэлэй ур... корреспондент Улаан-Үдын индустриальн... ска техникумэй гурбадахи курсын студе... Си гэгшын хөөрөөе бэшэжэ абаба.

Советскэ Союз ерэһээрни дүрбэн жэл үнгэрбэ. Һуралсалай энэ үедэ олон ондоо яһатанай нүхэдтэй, танилтай болооб. Нэрлэбэл: ородууд Михаил Шелкунов, Сергей Иванов, буряад Игорь Батагоев, монголнууд Самбугийн Доржжаб, Эрдэнэ Сайхан, вьетнам Ян Ван Че болон бусад. Хэдэн һайхан городуудаар ябажа, үзэсхэлэн газарнуудые үзөөб: Москва, Ленинград, Киев, Эрхүү гэхэ мэтэ. Харин Москвада ябахадаа, В. И. Ленинэй Мавзолейдэ орожо, дэлхэйн бүхы түрүү үзэлтэй хүн түрэлтэнэй вождиин дурасхаалда һүгэдөө һэм. Энэ үедэ сэдьхэлдэм омогорхолой, бүхы совет арадта дурлалай мэдэрэл түрөө бэлэй.

1954 оной июлиин 25-да Вьентьян хотодо түрөө һэм. 6 наһатайдаа нэгэдэхи класста орожо, һургуулияа 1972 ондо түгэсхөөб. Манай орондо дунда һургуулине 12 жэл соо дүүргэдэг юм. Советскэ Союз тухай анха түрүүшынхеэ дунда һургуулида һуража байхадаа, байгаали шэнжэлэлгын болон географиин хэшээлнүүдһээ мэдэжэ абаа бэлэйб. Багшамнай совет орон тухай хөөрэхэдөө, гансал газар, нютагуудай нэрэнүүдые нэрлээд, жэшээнь: Кавказ, Байгал, Сибирь, тайга г. м., тэндэ юун болоҗо байһыень, ямар байдалтай газар нютагууд бэ гэжэ бодотоор хөөрэдэггүй һэн. Арадай засагай мандахын урда үедэ энэншье ойлгосотой байгаа ха юм даа. Бүри һүүлдэ барилгашанаар хүдэлжэ байхадаа, Совет орон социализм байгуулаад, мүнөө коммунизм тээшээ дабшажа ябана, эндэ арадай засаг тогтоһоор үнинэй, хүн бүхэн эрхэ сүлөөтэй болон дүүрэн эрхэтэй гэжэ аха хүнүүдэй хөөрэлдөөнһөө ойлгоо һэм. Ленин тухай, Совет орон тухай номуудые аха нүхэдһөө абажа, ехэ һонирхон уншадаг бэлэйб. Мүнөө В. И. Ленинэй дүрэ зурагые өөрынгөө нюдөөр харaһанай удаа тэрэ үеын мунхаг байдалда үнэншэхөөр бэшэ шэнги. Гурбан жэл барилгашанаар хүдэлөөб. Эгээл энэ үедэ, 1975 оной декабрь һарада Лаосой Арадай-Демократическа Республикын тогтоогдоходо, миниишье хуби заяан, бүхы арадаймнай ажабайдал үндэһөөрөө хубилһан түүхэтэй. Шэнэ сагай мүндэлхэдэ, Совет орондо һурахаар зуушалагдаһан байнаб.

Советскэ Союзда һураха болоһондоо баярлаһамни хэлэшэгүй. Ород хэлэнэй бэлэдхэлэй факультедтэ агуу-

ехэ Ленинэй ха
рүүшын үгэн
һурган Запор
гоо багшанарые
ханаар дурсада
экскурсяар за
ошодог һэмди.
ажалай оньһож
ушар маниие т
бэлэй. Манай
техническэ тү
тэй, завод, ко
заатагүй болохо
этигэл сэдьхэ
мүндэлөө һэн.
мэргэжэлтэй һ
рилгашадай ху
дэнэй ажалай
лаар һонирхожо
саг бүхы анхар
ной аша туһа
гэжэ ойлгооб. М
Үдэ хотодо һу
даа, совет орон
далтай улам дү
жа, хүн зонтон
һанаһан байһа
ноолтэгүй хөөр
дагби. Үнгэрэг
дентнүүдэй отр
болоо һэм, бидэ
концертнүүдые
дэб хөөрэлдөө
залгануудые ү
ди.' Барилгашан
оршон тойрон
үзэхэдэм, Совет
хабтар ехэ бар
һалгаряагүй хэ
Хүн зоной һү
һайжаруулхын т
ларшагүй анхар
лагдадаг байһые
гүрэнэй студент
хэнһөө һайша
тэмдэглэнэбди.
лаотян арад уда
дэлгэр баян а
болохол, энэ х
сусашагүй хуби
хаб гэжэ бодом

Индустриально
ска техникумд
дөө эрдэм мэдэ
хоһоо гадна үйл
тэлбэрилэгшын
онол аргануудые
Орондомнай оло
тэд, дүршэлтэй
лэгшэд хэрэгтэй
бидэнэй залуу
рилго хадаа эрд
шадабари дүрш
халга болоно. Э
дүүргэхын тула
хэнһөө оролдоно
хэдэ, ерээдүймна
жэ этигэнэ бшуу

Асари ехэ түс
лүүлэн, урагша
ябаһан совет
ёһоной агуу туһа
лөө сэдьхэлэй
хүргөөд, Шэнэ
нис барилгадаа
жалтануудые
үреэнэбди.

Б. ДАМБАР
бэш

СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ

БУРЯАД ОРОНОЙНГОО НЭРЭ ХҮНДЫЕ ХАМГААЛХАНЬ

Дунда һургуулиин һурагшадай амаралтын үдэрнүүдтэ хэдэн мүрысөөнүүд үнгэргэгдэхэнь. Январиин 5-һаа 10 хүрэтэр боксоор Сибириин болон Алас-Дурна зүгэй зональна мүрысөөн Улаан-Үдэ хотодо болохонь. 46 килограммай шэгнүүртэ Олег Пятков (Онохой, тренерынь А. Т. Мисеев), 54 килограммай шэгнүүртэ Павел Посохов (Улаан-Үдын 22-дохи һургуули, тренерынь А. Х. Бадмацыренов), 79 килограммай шэгнүүртэ Дмитрий Ушаков (ЛВРЗ-гэй спортклуб, тренерынь В. И. Агафонов) болон бусад эдир боксернууд суглуулагдамал командада орожо, Буряад ороной нэрэ хүндые хамгаалха болобод. Тус мүрысөөндэ илагшад байгша оной июль һарада һурагшадай дунда үнгэргэгдэхэ РСФСР-эй 17-дохи спартакиадада хабаадаха эрхэтэй болохо юм.

РЕСПУБЛИКЫН ТҮРҮҮ ҺУУРИ ЭЭЭЛХЭЭР

Январиин 6-һаа 10 хүрэтэр волейболоор республикын түрүү һуури эзэлхын тула Улаан-Үдын шэлэй заводой спортивна зал соо һурагшад мүрысэхэнь. 1966—1968 онуудта түрэһэн эдир спортсменүүд эндэ хабаадаха ёһотой. Хориин районой басагадай, Железнодорожно районой хүбүүдэй суглуулагдамал команданууд үнгэрэгшэ жэлэй мүрысөөндэ илажа гараһан байна. Захааминай, Хориин, Хэжэнгын болон бусад районуудай эдиршүүлэй хабаадалгатай һонин мүрысөө хүлеэнэбди.

Ф. ДАРХАНОВ.

«Алтан шайбын» шанда хүртэхын түлөө

Һургуулинуудай үбэлэй амаралтын үедэ, январиин 3-һаа 8 хүрэтэр, эдиршүүлэй дунда хоккейгээр шанга тулалдаанууд эхилбэ. Тэрээндэ 9-һөө 16 хүрэтэр наһанай хүбүүд хабаадана. «Алтан шайбын» шан абахын түлөө энэ мүрысөөндэ гэр хоорондын, һургуулинуудай болон районуудай команданууд хабаяа туршана. Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ Железнодорожно районой 18 команда мүрысэжэ байнхай. Тиихэдэ мүн лэ нимэрхүү мүрысөөнүүд Улаан-Үдын бусад районуудта эхилэнхэй. Районуудай мүрысөөндэ илаһан гурбан команда хоорондоо тэмсэжэ, республикын нииислэлэй чемпионине тодоруулхa байна бшуу.

Манай штатнабэшэ фотокорреспондент П. Бурмакинай буулгаһан зурагууд дээрэ Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой харьяата № 5 домоуправлениин дэргэдэ эмхидхэгдэһэн «Ровесник» гэжэ клубай эгээл эдир хоккеистнүүдые харанат. Тэдэнэр «Алтан шайба» гэдэг шанда хүртэхын түлөө мүрысөөндэ жэлһээ жэлдэ эдэбхитэйгээр хабаададаг заншалтай юм. «Ровесник» клубай дэргэдэ дүрбэн бүлэг наһанай эдир спортсменүүд бэлиг шадабарияа хурсадхан, бэеынгээ тамир хүсые һоридог юм.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Добтолго. 2. Володя Седов ворота хамгаална.

Б. МИТЫПОВ ЭРХИМЛЭНЭ

Шатараар Улаан-Үдэ хотын түрүү һуури эзэлхын түлөө табадахи нааданда спортын мастерта кандидадууд Б. Митыпов — А. Андреев хоёр уулзаһан байна. Тэдэнэр французска хамгаалалта наадаа. Түрүүшээр Африкан Андреев хюлгын тэг дундуур хэдэн хүбүүгээ урагшань дабшуулжа, һайн байдалтай болоһон байгаа. Уданшьегүй тэдэнэр ноёдойнгоо тала руу эдэбхитэй шанга добтолго хэжэ захалба.

А. Андреев шанараа гээбэшье, хоёр хүбүүгээр үлүү болоһон байгаа. Тиин хюлгын тэг дундахи хүбүүдэй урагшаа дабшажа захалхадань, Б. Митыпов хүшэр хүндэ байдалда оробо. Эгээл энэ үедэ Андреев алдуу гаргажа, тэргэеэ миинтээр үгэжэрхихэдөө, шүүгдэхэ баатай болоһон байгаа.

Кликунов — Арсентьев хоёрой партида һонирхолтой шанга тэмсэл болобо. Тэдэнэр волжско гамбит нааdaһан байгаа. Москвада үнгэрэгдэһэн зоно хоорондын мүрысөөндэ А. Белявский румын шатаршан Ф. Георгиутай наадахадаа, энэ гамбидые шадамараар хэрэглэжэ, илалта туйлаа һэн. Зүгөөр энэ партида Арсентьев булюу байдалтай болобошье, тэрэнээ эсэстэнь хүргэжэ шадаагүй. Сагаанаар наадагшань байдалаа удаа дараалан һайжаруулжа, гурбан хүбүүгээр үлүү болоходоо, илалта туйлаһан байна.

М. Леонов һурагша хүбүүн Тамир Баировтай уулзаба. Нааданай тэн үедэ Леонов тэргэ, тэмээн болон мореорнь бэрсээ андалдажа, эдэбхитэйгээр добтолго хэн, шүүжэ гараа.

Залкинд — Хаханов хоёрой партида сагаанаар наадагшань эхинһээ бодомжотой һайн ябадал хэжэ, мүрысөөнэй таблицада шухала очко бэшүүлээ.

Бусад партинуудта Халудоров — Бартыковые, Брылев—Сергеевые, Доржиев Баенгуевые шүүгээ. Раднаев Сойбоновтой тэнсэһэн байна.

Табан нааданай һүүлээр Б. Митыпов нэгэшье уулзалгада шүүгдэнгүй, түрүү һуури эзэлжэ ябана. А. Андреев, И. Брылев, П. Кликунов, Э. Халудоров тус тустаа 4 очкотой болоод, удаадахи һууринуудта гараба. Барнаков, Леонов, Н. Матвеев болон бусад тэдэнэрһээ хахад очкогоор гээгдэнэ.

В. ХАХАНОВ.

ЕХЭ МҮРЫСӨӨНДЭ

Залуушуулай дунда дүрэ буляалдалгын барилдаагаар «Буревестник» бүлгэмэй Россин Соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн январиин 3-һаа 6 болотор Зүүн Сибириин технологическа институдай спортзал соо үнгэргэгдэхэнь. 1964—1965 онуудта түрэһэн залуу спортсменүүд энэ ехэ мүрысөөндэ хабаадаха байна.

Краснодарай, Примориин, Хабаровска хизаарнуудай, Ульяновска, Тамбовско, Белгородско, Костромской, Воронежско, Брянска, Калужска, Шэтын, Куйбышевска областьнуудай, Дагестанай, Хойто-Осетиин, Чечено-Ингушай, Коми болон Буряадай автономито республикануудай суглуулагдамал команданууд хабаадахаар хүлеэгдэнэ.

Красноярска, Хабаровска хизаарнуудай, Шэтын областиин, Буряадай, Дагестанай, Хойто-Осетиин АССР-нүүд илангаяа һайн һорилго бэлэдхэлтэй командануудые табидаг юм. Манай республикын залуу барилдаашад нёдондо жэл «Буревестник» бүлгэмэй Россин соведэй чемпионууд болоо һэн. Тиимэһээ энэшье жэлдэ үндэр нэрэ зэргэеэ алдахагүйн тула манай барилдаашад бүхы хаба шадалаа, мэргэжэл шадабаряа элсүүлхэ байха гэжэ һанагдана.

Н. КАЛАШНИКОВ,
«Буревестник» бүлгэмэй Буряадай областной соведэй тренер.

ТОБШОХОНООР

ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭ. Дунда болон холын зайда урилдадаг хүнгэн атледүүдэй СССР-эй суглуулагдамал команда эдэ үдэрнүүдтэ Душанбе хотодо һорилго бэлэдхэл хэжэ байна. Ороной Кубогта хүртэхын түлөө үбэлэй мүрысөөндэ, 1983 оной февраль һарада Будапештдэ болохо Европын үбэлэй чемпионадта хабаадаха зорилготойгоор тэдэнэр һорилго хэнэ. Ороноймнай суглуулагдамал командын эрэшүүл болон эхэнэрнүүд 4 километрэй урилдаанда хабаадаа. Уласхоорондын классай спортын мастернууд: Москвада болоһон XXII Олимпиадада хабаадагша Павел Яковлев — хоёрдохи, харин дэлхэйн Кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөндэ командна тоосоогоор хоёр дахин илажа гараһан Татьяна Позднякова 4-дэхи һуури эзэлбэ.

ХҮНДЭ АТЛЕТИКЭ. Спортын габьяата мастер Ян Спарре гэгшын дурасхаалда зорюулагдаһан мүрысөөн Липецк хотодо үнгэргэгдэбэ. Оронойм-най олон хотын 200 гаран хүндэ атледэй сугларһан энэ мүрысөөндэ Буряадай спортсменүүд ехэ амжалта туйлаһан байна. Буряадай хүдөө ажахын институдай студент Александр Деханов дунда шэгнүүртэ (82,5 килограмм) мүрысэхэдөө, хоёр дахин үргэлгеэр, 307,5 килограммай дүн харуулжа, 5-дахи һуури эзэлһэн байна. Энэ үрэ дүнгынь СССР-эй спортын мастерай нормативһаа үлүү юм. Деханов Буряадай АССР-эй хоёо рекорд тогтоогоо. Түлхин үргэхэдөө 172,5 килограмм абаһан байна.

Хүгжэмэй училищиин һурагша Александр Агиевич 75 килограммай шэгнүүртэ мүрысэхэдөө, 270 килограмм абажа, мастерта кандидадай норматив дүүргэбэ. Тэдэниие СССР-эй спортын мастер Сергей Деханов һурган һоридог юм.

* * *

Улаан-Үдэ хотын абсолютна чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө хүндэ атлетикээр заншалта мүрысөөн Шэнэ жэлэй урда тээхэнэ ВСТИ-гэй спортзал соо үнгэргэгдөө. 25 хүндэ атлет хаба шадалаа туршаһан байна. «Забайкалец» гэжэ спортклубай спортын мастерта кандидат Александр Мезенин абсолютна чемпион болоҗо, городой кубогта хүртөө. ЛВРЗ-гэй спортклубай түлөөлэгшэ Владимир Батуев — 2-дохи, ВСТИ-гэй студент Сергей Рыбальченко 3-дахи һуури эзэлбэ.

САНААР ҺҮРЭЛГЭ. Советскэ Союзай Герой Сергей Орешковэй дурасхаалда зорюулагдаһан заншалта мүрысөөн Улаан-Үдэдэхи Аршаан һууринай оршондохи трамплин дээрэ үнгэргэгдэбэ. Лесотехникумэй һурагша Александр Залуцкий — эрэшүүлэй, харин 7-дохи һургуулиин һурагша Вячеслав Ступин эдиршүүлэй дундаһаа илажа гараһан байна. А. Залуцкий эгээл холо һүрэбэ — 49 метр.

СПАРТАКИАДА. СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан Буряадай АССР-эй техническэ мэргэжэлэй һуралсалай һурагшадай 19-дэхи комплексно спартакиада эхилбэ. 1983 оной июнь болотор үргэлжэлхэ спартакиадада спортын 13 зүйл ороно. Түрүүшын зүйлөөр — столой теннисээр — үнгэргэгдэһэн 26 училищиин 100 гаран хүн хабаадаа. Басагад соопоо 2-дохи техническэ училищиин һурагшад, хүбүүдэй дундаһаа 13-дахи ГПТУ-гай теннисистнүүд шалгарба. Хубиин тоосоогоор 7-дохи ГПТУ-гай һурагша Ирина Полянская, 13-дахи ГПТУ-гай һурагша Евгений Разуваев илалта туйлаһан байна. Удаадахи зүйлөөр — бүмбэгэтэй хоккейгээр — мүрысөөн январь һарын 2-дохи хахадта Улаан-Үдэдэ үнгэргэгдэхэ.

ХОККЕЙ. Шайбатай хоккейгээр Улаан-Үдэ хотын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үргэлжэлһөөр. Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадионой хоккейн талмай дээрэ эзлжээтэ наадан үнгэргэгдэжэ, ЛВРЗ-гэй спортклубай болон транспортын «Локомотивай» команданууд уулзаба. Спортын үбэлэй хаһые нээлгэдэ зорюулагдажа, хахад һара урда тээ үнгэргэгдэһэн нэгэ үдэрэй мүрысөөндэ ЛВРЗ-гэй спортклубай хоккеистнүүд илалта туйлаа һэн. Харин мүнөө түмэр замшад эдэбхитэй һайнаар наадажа, ЛВРЗ-гэй командые 11:4 тоотойгоор шүүгээд, республикын нииислэл хотын чемпионууд болобо.

ХАДАҺАА САНААР ҺОЛЖОРОЛГО. Спортын үбэлэй хаһые нээлгын шанда хүртэхын түлөө хадаһаа санаар һолжоролгын городской мүрысөөн үнгэргэгдэжэ, физкультурын коллективүүдэй суглуулагдамал команданууд хабаадаһан байна. 620 метрһээ санаар һолжоролго илангаяа һонирхолтой байгаа. ДОСААФ-ай нэгэдэмэл техническэ һургуулиин һурагша Александр Комлев ехэшүүлэй дундаһаа илалта туйлаба. 3-дахи ГАП-ай жолоошон Виктор Овчинников—2-дохи, ДОСААФ-ай һурагша Сергей Рябчук 3-дахи һуури эзэлһэн байха юм. 14-дэхи һургуулиин 5-дахи классай һурагша Наташа Татаурова басагадай дундаһаа шалгарба. 14-дэхи һургуулиин спортсменүүд командаараа илажа гараа. 42-дохи, 13-дахи һургуулинуудай һурагшад удаадахи һууринуудые эзэлээ.

БОКС. РСФСР-эй һурагшадай XVII спартакиадын тоосоогоор боксоор Алас-Дурна зүгэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн мүнөөдэр Улаан-Үдэ хотодо, «Труд» бүлгэмэй Спортын байшан соо нээгдэхэнь. Хабаровска болон Примориин хизаарнуудай, Яхадай ба Буряадай АССР-нүүдэй, Шэтын, Амарай, Камчатска, Сахалинай болон Магаданай областьнуудай эдир боксернууд энэ мүрысөөндэ хабаадаха байна. Зонын чемпионууд январиин 9-дэ тодорхо юм.

САНА. Саһын урилдаагаар «Спартак» бүлгэмэй Россин соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үглөөдэрһөө Красноярск хотодо эхилхэнь. Манай республикын «Спартагай» санашад энэ ехэ мүрысөөндэ хабаадахаяа ошонхой. Эдиршүүлэй дунда «Спартак» бүлгэмэй Россин соведэй мүрысөөн январиин 10-һаа 15 болотор Кемерово хотодо үнгэргэгдэхэ. Буряадай эдир санашад эндэ хурдан солбоноо туршаха байна.

Б. МИРОМАНОВ.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ». ТИРАЖ

«Спортлотонуудай» январиин 1-дэ үнгэргэгдэһэн 1-дэхи тираж.

«49-һөө 6-ень тааха»: 3 — бобслей, 0—велоспорт-трек, 25—шаргаар һолжоролгын спорт, 28—мэргэн буудалга, 34—ногоон дээрэ наадагдадаг хоккей, 43—городки.

«36-һаа 5-ень тааха»: 3 — бобслей, 5—дүрэ буляалдалгын барилдаан, 6—дзю-догоор барилдаан, 11—волейбол, 24—гарай бүмбэгэ.

(ТАСС).

САГААН УЛАРИЛ

МҮНӨӨДЭР республика доторнай сэлмэжэ, бүрхэжэ байха. Зарим газарта багаханаар саһан орохо, бордоһолхо. Баруун-хойноһоо секундын 7—12 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. 10—15, зарим районуудта 24, Хойто-Муяын шэлэнүүдтэ 30, Байгал шадар 6—11 градус хүйтэн болохо.

УЛААН-ҮДЭДЭ сэлмэжэ, бүрхэжэ байха. Багаханаар саһан орохо. Баруун-хойноһоо секундын 7—12 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. 11—13 градус хүйтэн болохо.

УРАН ГОЁОР УНШАЛГА

Хяагта хотын соёлой байшанда СССР-эй 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан уран гоёор уншагшадай конкурс үнгэргэгдэбэ. Районой һургуулинуудай һурагшад, хүгжэмэй, медицинскэ училищинуудай студентнэр, түбэй больницын, универсальна горторгын хүдэлмэрилэгшэд энэ конкурсдо хабаадалсажа, бэлиг шадабаряа элирхэйлбэ.

Эхэ орондоо дурлалай, сэрэгэй-патриотическа хүмүүжүүлгын удхатай шүлэгүүд энэ үдэшэ зэдэлээ. Мөөрөөшын соёлой байшангай уран һайханай талаар хүтэлбэрилэгшэ В. Ц. Дансарунова нэгэдэхи һуури эзэлээ. Харин Хяагта хотын 2-дохи дунда һургуулиин һурагшад Светлана Бальчинова, Светлана Баева гэгшэд хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые эзэлһэн байна.

Илагшадта ВЛКСМ-эй райкомой, районой соёлой таһагай Хүндэлэлэй грамотанууд, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаа.

Е. ЕВГЕНЬЕВ.

ПРАВДА Б

Нэгэдэхи
«Мэргэжэлтэ ф
— түрүү бэшэг
кын ажалай эрш
бари. «Хамһаб
ажахы» — А. А
тья. ТАСС-ай м

Хоёрдохи
Соведүүдэй хүд
рилгоео тодоор
— А. Дубровск
Мал ажал — о
һалбари. «Мини
хэн юм...» — Н.
статья. Редакц
бэшэгүүдһээ. Т
доторнай.

Гурбадахи
«Тон шухала
—А. Коротаева
Социалис орон
Хилын саанаһа

Дүрбэдэхи
Нютаг нютагай
тын һонин. Ма
«Автомобиль, к
дали»—В. Воро
тья. «Январьда
цертнүүд»—Н.
респонденци. С
мэдээсэлнүүд.

СЭНХИР ЭКРАН

СРЕДА, 5

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55—Мультфильмнүүд. 10.40—«У самого восхода солнца»—баримтата фильм. 11.10 — «Һамган» — теле-зүжэг. 12.25—Шэнэ һонин (12.30 хүрэтэр). 16.30 — Шэнэ һонин. 16.50—«Янка Купала» — баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 17.10 — Үхибүүдтэ мультфильмнүүдэй программа. 17.40—«Байгал»—мэдээсэлэй программа. 19.10—«Арадай хиналтын экран».

Москва. 18.40 — «Алые погоны» — олон серитэй уран һайханай фильм (3-дахи сери). 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00—Хоккейгээр уласхоорондын уулзалга. «Миннесота Норд Старз» — СССР-эй суглуулагдамал команданууд. США-һаа дамжуулагдаха. 22.00—«Время». 22.35 — Останкинагай Концертын студида СССР-эй арадай артист Игорь Владимировай үдэшэ. 00.15—«Мүнөөдэр түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55—Дамжуулгын программа. 13.00 — «Немец хэлэн». 13.30—«Ород хэлэн». 14.00 — Мультфильм. 14.40 — Алма-Ата хотын Пионернүүдэй ордонгой үхибүүдэй уран һайханай коллективүүдэй концерт. 15.30 — «Включите северное сияние»—уран һайханай фильм. 16.50—Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 17.00 — Соносхолнууд.

Москва. 17.10 — «Дохёогоо үгыт, горнистнар!». 17.55 — «Эрдэм ухаан ба ажабайдал». СССР-эй Наукануудай академиин Карелиин филиал.

Улаан-Үдэ. 18.40 — «Таанадта, агитаторнууд б литинформаторнууд «Айлшалан ерэ, 19.20 — «Зүүн Сиб журнал. 19.30 — «З байлга»—тележурна «Һүүлшын десант»— 20.05—Поэдүүд уул — «Дорога песен» концерт.

Москва. 21.00 — нойрсогты, багашуу «Архитектура ба те — «Время». 22.30 — Анискин»—олон сер һайханай фильм (2 ри).

Редактор Р. Б.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН УДЭ, ул. ЛЕНИНА.—35. редактор—2-54-54, приемная—2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52 секретариат —2-66-76 отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63 86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60 21, информации — 2-34-05, переводов—2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская —2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61 отдел объявлений — 2-65 54

Республиканская типография ...ственного комитета Бурятской ... делам издательств полиграфии ... ной торговли
Н-03306. Заказ № 3. Индекс